

Prevenční program Městské policie Brno pro seniory: „Senior akademie“

Soňa Valná

Bakalářská práce
2015

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

INSTITUT
MEZIOBOROVÝCH STUDIÍ

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Institut mezioborových studií

akademický rok: 2014/2015

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Soňa Valná**
Osobní číslo: **H118338**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**
Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Prevenční program Městské policie Brno pro seniory
"Senior akademie"**

Zásady pro vypracování:

Zadané a zvolené téma bude zpracováno podle pokynů obsažených v SR UTB ve Zlíně č. 7/2014, včetně příloh, případně podle dalších materiálů. Zejména bude dbáno na dodržování zásad publikační etiky a pravidel společenskovedního výzkumu. Průběžně výsledky práce budou pravidelně konzultovány s vedoucím bakalářské práce.

S vědomím těchto zásad a pravidel a po konzultaci s vedoucím bude práce zaměřena:

- na prevenční projekty MP Brno;
- na Senior akademii;
- na přínos MP Brno.

Součástí práce bude kvantitativní výzkum.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

Kraus, B., *Základy sociální pedagogiky*. Praha: Portál 2008.

Kraus, B., Poláčková, V., *Člověk - Prostředí - Výchova: k otázkám sociální pedagogiky*. Brno: Paido, 2001.

Olejníček, A. *Výcvik asertvního jednání*. Brno: IMS, 2003.

Vágnerová, M., *Vývojová psychologie: dětství, dospělost, stáří*. Praha: Portál, 2000.

www.mpb.cz, Městská policie Brno.

www.mvcr.cz, Ministerstvo vnitra.

Zákon č.553/1991 Sb., o obecní policii, v platném znění.

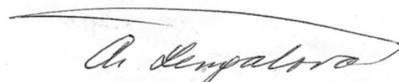
Další literatura bude obsažena v Projektu bakalářské práce a průběžně doplňována během práce na tomto textu.

Vedoucí bakalářské práce: **doc. Ing. Antonín Řehoř, CSc.**
Institut mezioborových studií

Datum zadání bakalářské práce: **3. září 2014**

Termín odevzdání bakalářské práce: **28. listopadu 2014**

Ve Zlíně dne 3. září 2014

doc. Ing. Anežka Lengálová, Ph.D.
děkanka

doc. PhDr. Miloslav Jůzl, Ph.D.
ředitel ústavu

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk bakalářské práce bude uložen v příruční knihovně Fakulty humanitních studií Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a jeden výtisk bude uložen u vedoucího práce;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen připouští-li tak licenční smlouva uzavřená mezi mnou a Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně s tím, že vyrovnání případného přiměřeného příspěvku na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše) bude rovněž předmětem této licenční smlouvy;
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

V Brně 20.4.2015

.....
podpis diplomanta

ABSTRAKT

Bakalářská práce se věnuje tématice o prevenčních programech Městské policie Brno se zaměřením na širokou škálu naší veřejnosti. Také je zaměřena na celkové povědomí v oblasti prevence kriminality, dopravy a způsobu jak se mají občané chovat v krizových situacích. Teoretická část bude charakterizována převážně studijním programem pro seniory: „Senior akademie“, která je zaměřená na prevenci kriminality a bezpečnosti seniorů. Dále se teoretická část věnuje popisu a charakteristice seniorů. V praktické části je použit kvantitativní výzkum, který buď vyvrátí, nebo potvrdí celkový přínos a zájem o prevenční program Městské policie Brno pro seniory.

Klíčová slova: prevence, Městská policie Brno, senioři, kriminalita, vzdělávání, programy, stárnutí.

ABSTRACT

The bachelor thesis deals with the topic of preventive programs of the Brno Metropolitan Police, which concentrate on a wide range of public. It also focuses on the overall crime prevention, traffic issues and citizens' behavior in crisis situations. The theoretical part will primarily be characterized by the study program “Senior Academy” for seniors. The program focuses on crime prevention and safety of seniors. Furthermore, the theoretical part includes the description and characteristics of seniors. In the practical part, a quantitative research is used to refute or confirm the overall benefits and interest in the prevention program of the Brno Metropolitan Police.

Keywords: prevention, Brno Metropolitan Police, seniors, criminality, education, programs, aging.

Ze srdce bych chtěla poděkovat, panu doc. Ing. Antonínu Řehořovi, CSc., za jeho vstřícnost, trpělivost, odbornou radu, při vedení a dokončení mé bakalářské práce.

Nesmím také opomenout své nejbližší, moji kamarádku Moniku a především dceru Veroniku, která při mně vždy stála, podporovala mě a věřila, že zdárně dokončím své bakalářské studium.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

V Brně 24. 4. 2015

.....

Soňa Valná

OBSAH

ÚVOD	9
I TEORETICKÁ ČÁST	10
1 ANDRAGOGIKA	11
1.1 VZDĚLÁVÁNÍ DOSPĚLÝCH A SENIORŮ.....	11
1.2 PREVENTIVNĚ INFORMAČNÍ ODDĚLENÍ.....	13
1.3 PREVENČNÍ PROGRAM: „SENIOR AKADEMIE“	15
1.4 DÍLČÍ ZÁVĚR	29
2 GERONTOLOGIE	30
2.1 STÁŘÍ	30
2.2 SENIOŘI.....	33
2.3 SOCIÁLNÍ PATOLOGICKÉ JEVY RIZIKA PRO SENIORY	35
2.4 DÍLČÍ ZÁVĚR	37
II PRAKTICKÁ ČÁST	38
3 PREVENTIVNÍ PROGRAMY MĚSTSKÉ POLICIE BRNO V PRAXI	39
3.1 STANOVENÍ CÍLE VÝZKUMU A HYPOTÉZ	39
3.2 DOTAZNÍK, OBSAHOVÁ ANALÝZA A CHARAKTERISTIKA VÝZKUMNÉHO VZORKU.....	41
3.3 VERIFIKACE HYPOTÉZ A DISKUZE	43
3.4 VERIFIKACE HYPOTÉZ	82
ZÁVĚR	83
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	85
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	87
SEZNAM OBRÁZKŮ	88
SEZNAM TABULEK	89
SEZNAM PŘÍLOH	90

ÚVOD

Celkově populace stárne, nejedná se jen o geografický fakt, v poměru kolik dětí se rodí ročně oproti seniorům, kterých přibývá v naší společnosti. Stárnutí jako takové, se netýká jen celkové populace, ale je převážně zaměřeno na seniory, jejich specifické potřeby. Této problematice se věnuje gerontologie neboli vědní disciplína zabývající se stářím, stárnutím, dále péčí o seniory s jejich potřebami. K mnohým potřebám, ke kterým patří správné využití volného času se zaměřením na různé volnočasové aktivity. Moderní společnost se již zabývá aktivním využitím volného času seniorů a možným potenciálem, který tito senioři nabízejí. Tento skrytý potenciál může být využit pomocí informovanosti a vzdělávání seniorů. Touto problematikou se zabývá andragogika neboli vědní disciplína věnující se vzdělávání dospělých a seniorů. Nabídka vzdělávacích programů je široká, od seniorských klubů až po vzdělávání třetího věku. Se svoji nabídkou vzdělání pro seniory také přichází Městská policie Brno s prevenčním programem „Senior akademie“, zabývající se prevencí kriminality. Neboť budování vlastního bezpečí je pro seniory nezbytné a zároveň i smysluplné využití volného času.

Cílem bakalářské práce je ověření návštěvnosti prevenčního programu „Senior akademie“ a celkového přínosu a využití tohoto programu v praxi. Využití tohoto programu pro jeho absolventy, jejich známé, blízké a rodinu. Se zjištěním, zda senioři využívají nabyté informace získané studiem na „Senior akademii“ k působení preventivně na své okolí, či nikoliv.

Bakalářská práce je rozdělena na dvě hlavní části, teoretickou a praktickou část. Dle stanoveného cíle bakalářské práce je i stanovena metodika, která je v teoretické části formou metodologie rozboru literatury a v praktické části formou empirického výzkumu standardizovaného dotazníku a dále formou obsahové analýzy šetřených dat.

Podrobněji se teoretická část věnuje popisu a charakteristice seniorů, jako je stáří, vzdělání třetího věku, gerontologii, andragogice, s hlavním zaměřením na prevenční program „Senior akademie“. V praktické části je nejprve popsán cíl bakalářské práce a tvorba hypotéz. Dále je podrobněji popsána dotazníková metoda šetření a obsahové analýzy dat. Charakteristika získaných dat k šetření výzkumného vzorku jsou z odpovědí absolventů základního a pokročilého programu „Senior akademie“. A také z dat získaných o evidenci návštěvnosti „Senior akademie“ na Preventivně informačním oddělení Městské policie Brno. Tyto data jsou posléze zpracována a vyhodnocena do grafů, tabulek a popisku.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 ANDRAGOGIKA

Vymezení andragogiky dle Beneše:

„Andragogika je vědní obor zaměřený na veškeré aspekty vzdělávání a učení dospělých. A také studijní obor v programu pedagogických věd, sloužící k přípravě budoucích odborníků k vzdělávání dospělých. Andragogika, neboli doprovázení jedince za vzděláním, poznáním světa.“¹

Potřeba vzdělávání u dospělých jedinců postupně vyplynula z potřeb a nároku na uplatnění a začlenění dospělých jedinců do moderní společnosti. Neboli, doba si to svými nároky žádá. Snaha vzdělávat se v dospělém věku se odvíjí od osobní zvědavosti po vědění u dospělého člověka, vychází z jeho osobních zkušeností, životních a sociálních rolí. Hlavní podstata pro motivaci k vzdělání je vnímání sama sebe od sociální závislosti k sociální nezávislosti. Dospělý člověk co nejlépe využije a co nejlépe zúročí své dosavadní vědomostí a dovedností pro další způsob vzdělávání, (sebevzdělávání).² Člověk se vzdělává a učí celý život, vychází to z jeho osobních potřeb, dle Maslowovy pyramidy potřeb se jedná o vyšší uspokojování osobních potřeb, pro osobní seberealizaci, úctu a uznání. Nelze jen čerpat ze vzdělání a osobních zkušeností z dětství a mládí. „*Jako příklad můžeme uvést Komen-ského: Školu stáří,*“ (kde starší lidé mají co nejlépe využít své celoživotní moudrosti a výsledky své práce k sebevzdělávání a prožití spokojeného zbytku svého života.)³

1.1 Vzdělávání dospělých a seniorů

Dlouhodobou realitou naší společnosti je fakt, že populace postupně stárne, prodlužuje se dlouhověkost. Máme více aktivních seniorů a je zapotřebí tohoto skrytého potenciálu co nejrozměněji využít ve prospěch naší společnosti. První snahy začaly již vznikat v 70. letech 20. století postupným vzděláváním seniorů a dospělých jedinců. Vzdělávací nabídky a programy postupně vycházely z aktuálních potřeb moderní společnosti. Snaha o první

---

¹ BENEŠ, M. *Andragogika 2., aktualizované rozšířené vydání*. 2. vyd. Praha: Grada Publishingt, a.s., 2014, s. 13.

² MACHALOVÁ, M. *Psychológia vo vzdelávaní dospelých*. 2. vyd. Bratislava: Gerlach Print, spol. s.r.o., 2006, s. 80.

³ BOČKOVÁ, V. A KOL. *Aktuální problémy výchovy a vzdělání dospělých*. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého, 1994, s. 24.

vzdělávání senioru pocházela více méně od odborníků mimopedagogické praxe. Oproti tomu již v 90. letech 20. století byl zjevný posun o zapojování více odborníků z pedagogické praxe, s využitím jejich odborných poznatků při vzdělávání seniorů a dospělých jedinců. V současné době se vzdělávání seniorů a dospělých stalo uznávaným faktem.⁴

Vědné disciplíny zabývající se výchovou člověka procházely vývojem a rozlišností dle svého zaměření. Nejstarší a nejvíce propracovanou vědní disciplínou je Pedagogika. Vymezení pedagogiky dle Mazánkové: „*Pedagogika bývá definována jako věda o výchově, která zkoumá výchovný proces,*“⁵ zaměřující se na výchovu a vzdělání dětí a mládeže. Andragogika zaměřená na výchovu a vzdělávání dospělých lidí.

Dle Bočkové a kolektivu je vymezení pojmu „*vzdělávání dospělých*“, které obsáhne vzdělání jak profesní tak všeobecné. První forma je podmíněna školní docházkou se zdárně ukončeným studiem a druhá forma je osobní a zájmová. (rekvalifikační kurzy, vzdělávací programy, školení).⁶

Formování teorie vzdělávání seniorů se objevuje pojem gerontopedagogika, geragogika, které patří do systému pedagogiky. Geragogika vychází z teorie a metodiky didaktiky a andragogiky.⁷

Jak je již zmíněno, andragogika se zabývá vzděláváním dospělých lidí a o mnoho starší didaktika, která je také součástí pedagogiky, se zabývá teorií vzdělávání, výuky, zkoumání metodiky a postupů při vyučování a organizací výukového procesu.⁸

Současná nabídka aktivit a vzdělávání pro seniory je široká. Patří sem spolky a sdružení pro seniory, kluby aktivního stáří, aktivity pořádané knihovnami, muzei, dále univerzity volného času, akademie třetího věku a univerzity třetího věku.

V našem prostředí jsou velmi oblíbené a rozšířené „Kluby aktivního stáří a Akademie třetího věku“. Jsou zřizovány pod záštitou různých organizací a institucí. Koncepce těchto organizací je přizpůsobena místní poptávce a zájmům seniorů, vyznačujících se dostupnos-

---

⁴ MÜHLPACHR, P. *Schola Gerontologica*. Brno: Masarykova univerzita, 2005, s. 145.

⁵ MAZÁNKOVÁ, L. *Základy didaktiky*. Brno: IMS Brno, 2006, s. 4.

⁶ BOČKOVÁ, V. A KOL. *Aktuální problémy výchovy a vzdělání dospělých*. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého, 1994, s. 17.

⁷ MÜHLPACHR, P. *Schola Gerontologica*. Brno: Masarykova univerzita, 2005, s. 150.

⁸ MAZÁNKOVÁ, L. *Základy didaktiky*. Brno: IMS Brno, 2006, s. 4.

tí ve všech regionech. S jediným rozdílem v případě „Klubů aktivního stáří“, jsou koncipovány neformální formou, spíše přátelskou, kamarádkou. Další formou vzdělávání v postproduktivním věku jsou „Univerzity třetího věku“ s koncepcí vzdělání na vysokoskolské úrovni. Jedná se o formu všeobecně uznávané instituce celoživotního vzdělávání v různých oborech. Postupně jsou zaváděny a přednášeny na fakultách vysokých škol dle zájmu o daný obor. Měly by naplňovat úkoly vzdělávací, zájmové poznávací a adaptační. Pomocí výše uvedených forem aktivit a způsobu vzdělání se mohou lépe senioři adaptovat na svou novou životní roli, jakou je zcela určitě odchod do starobního důchodu. Takto vyplněný čas dává seniorům pocit užitečnosti, pocit ocenění a osobní kontroly nad svým stářím.⁹

1.2 Preventivně informační oddělení

Chránit, pomáhat a udržovat pořádek, tato snaha tu byla již v dávné historii. Svoji vlastní přítomností působit preventivně. Počátky Městské policie Brno jsou datovány podzimem roku 1866 založením Městské policie „*Sicherheits-Polizei der Landeshauptstadt Brünn*.“ Nynější podoba Městské policie Brno vznikla již v roce 1990. Do dnešní podoby se postupně vyvíjela od roku 1991. V tomto roce získala legislativní úpravu vydanou úplným zněním zákona č. 553/1991 Sb., o obecní policii.¹⁰

S postupným vývojem naší společnosti a k vyšším nárokům o celkové bezpečnosti a plynulosti provozu v městě Brně, které jsou kladený na Městskou policii Brno, začala postupně i snaha předcházet a eliminovat co nejvíce patologických jevů v naší společnosti. K této snaze by mělo přispívat Preventivně informační oddělení Městské policie Brno. Tak, jak postupně se rozšiřovala Městská policie Brno, dle kladených požadavků a situace v městě Brně, tak se stejným způsobem vzniklo a postupně se vyvíjelo i Preventivně informační oddělení. Jeho náplní je především pomocí prevence, informovaností, výchovy a osvěty předcházet patologickým jevům v naší společnosti a snaha o co nejširší zapojení veřejnosti do této osvěty a prevence. Další, nedílnou součástí jeho pracovní náplně, je tvorba statistiky. Hlavní sídlo Preventivně informačního oddělení se nachází v Brně, na Zelném trhu 13.

---

⁹ MÜHLPACHR, P. *Gerontopedagogika*. Brno: Masarykova univerzita, 2004, s. 15, 139.

¹⁰ TISKOVÝ ODBOR MPB, ODBOR PREVENCE MPB. *Městská policie Brno historie a současnost*. Brno: Městská policie Brno, 2012, s. 15, 27.

Toto oddělení celkově zodpovídá za přípravu, realizaci preventivních programu, informovanosti a poradenství. Nedílnou součástí tohoto oddělení je oddělení věnující se dopravní výchově spadající pod Jednotku dopravy. Dalším poradenským pracovištěm preventivně informačního oddělení je Poradenské centrum se sídlem na Křenové 4, kde je zřízena „Senior linka bezpečí“ a knihovna pro studenty a absolventy „Senior akademie“. Pro informovanost a spolupráci s médii je nezbytná úzká spolupráce Preventivně informačního centra s detašovaným pracovištěm pro Media a styk s veřejností, které má sídlo na Štefánikově 43.

Z pohledu Krause a Poláčkové je vymezení prevence definováno:

„Prevence“ v širším slova významu znamená změnu životního stylu. V ideálním případě, kdy má prevence fungovat a být zaměřena na podporu pozitivních podmínek daného systému jako celku (zdraví, morálku, právního systému), musí být prováděna systematicky a plánovitě. S využitím strategie a celkové provázanosti. Tak, aby prevence v ideálním případě mohla fungovat.¹¹

„Prevence znamená: ochránit, eliminovat, předcházet veškerým negativním vlivům.“¹²

Typy prevence:

Primární prevence (univerzální, generální) - jedná se o veškeré aktivity zabraňující vzniku všech tzv. (potencionálních) sociálních deviací

Sekundární prevence (selektivní, adresná) - zabraňuje rozvoji, postupu u rizikových, potenciálně ohrožených skupin a jedinců.

Terciární prevence (indikovaná) - zaměřuje se na následky, nápravu a řešení již vzniklého sociálně deviantního chování u skupin a jedinců.

Kvartální prevence - identifikovat důsledky.¹³

---

¹¹ KRAUS, B., POLÁČKOVÁ, V. *Člověk-Prostředí-Výchova: k otázkám sociální pedagogiky*. Brno: Padio, 2001, s. 99-119.

¹² ABZ.cz: slovník cizích slov - on-line hledání[online] [cit. 2015-03-28].

Dostupné z: http://www.slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/hledat?cizi_slovo=prevence&typ_hledani=prefix.

¹³ ABZ.cz: slovník cizích slov - on-line hledání[online] [cit. 2015-03-28].

Dostupné z: http://www.slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/hledat?cizi_slovo=prevence&typ_hledani=prefix.

Projekty Preventivně informačního oddělení pro rok 2014/15 jsou takto rozděleny:

- *„Osoby s handicapem“*
  - *Informační hlasové majáčky pro nevidomé*
  - *SMS pro neslyšící*
  - *Indukční smyčka*
- *Veřejnost*
  - *Kamerový systém*
  - *Asistent prevence kriminality*
  - *Kontaktní místo na jihu Brna*
- *Dopravní výchova*
  - *Bezpečně nejen na kole*
  - *Mobilní dětské dopravní hřiště*
- *Jízda zručnosti*
- *Mládež*
  - *Prevence kriminality a rizikové chování*
  - *Soutěže pro děti a mládež*
- *Senioři*
  - *Linka bezpečí*
  - *Senior akademie.¹⁴*

1.3 Prevenční program: „Senior akademie“

Pro níže popsanou kapitolu Prevenčního programu „Senior akademie“ jsou informace čerpány z brožury *„Souhrnná informace o projektu prevence kriminality SENIOR - AKADEMIE“*, vydané Preventivně informačním oddělením a osobních poznatků.

(Obrázek č. 1)

„*Senior akademie*“ je vzdělávací program pořádaný Městskou policií Brno, obdobný Univerzitě třetího věku - UV3. Je určen seniorům, kteří jsou již ve starobním nebo invalidním

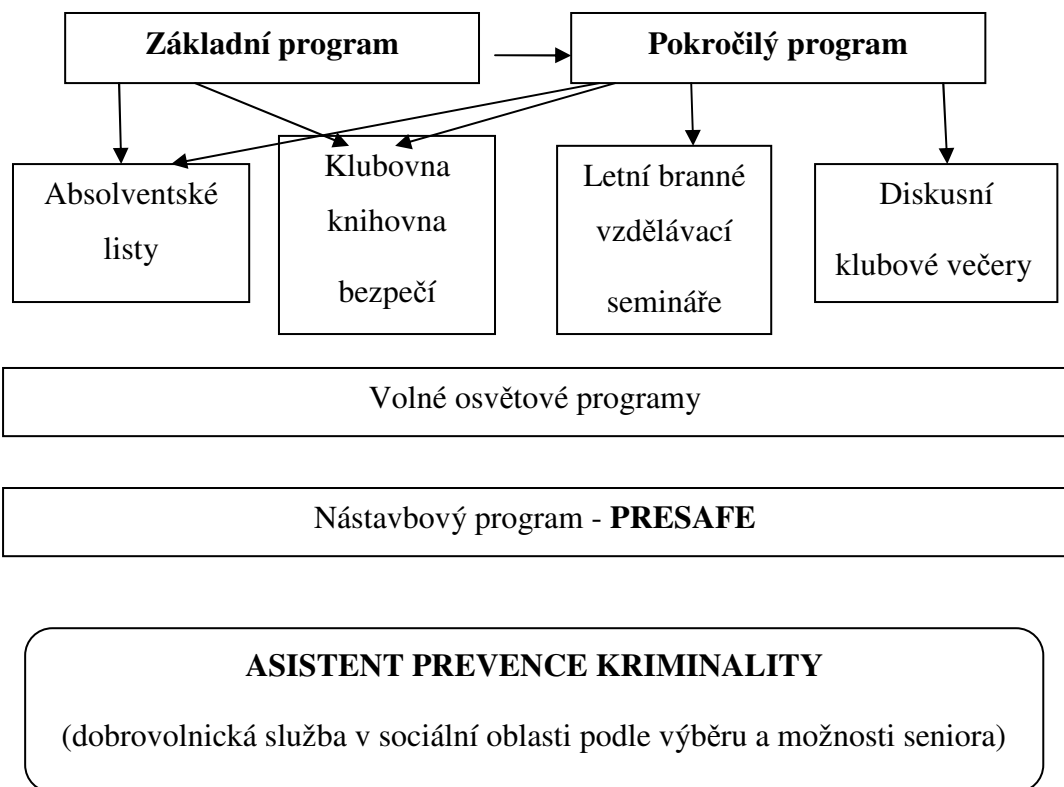
---

¹⁴ Prevence - Městská policie Brno [online] [cit. 2014-11 24].
Dostupné z: <http://www.mpb.cz/prevence/>.

důchodě, a to z Brna či blízkého okolí. Jedná se tedy o program prevence kriminality nepodléhající školskému systému celoživotního vzdělávání. Dotován je Statutárním městem Brnem, Městskou policií Brno a Jihomoravským krajem. Studijní program je zaměřen na prevenci kriminality, dopravy, veřejného pořádku a řešení krizových situací. Tato témata jsou pečlivě vybírána a přednášena odborníky z daného oboru tak, aby senioři byli co nejlépe připraveni a informováni na možná rizika moderní doby. Prevenční program „Senior akademie“ nabízí základní program a pokročilý program. První ročník základního programu byl spuštěn již v roce 2006 a letos se už pořádá zápis do 10 ročníků základního programu. Pro kladný ohlas a velký zájem byl základní program „Senior akademie“ rozšířen o pokročilý program, který navazuje a rozšiřuje svou tematikou základní program, pořádaný ve školním roce 2012/2013. Ten postupně byl rozšiřován o zdravotní, sociální, finanční a spotřebitelské tematiku. Pokročilý kurz je určen absolventům základního kurzu.

Na znázorněném schématu je blíže vysvětlen systém vzdělávání preventivního programu „Senior akademie“. Tento systém vzdělávání zahrnuje 4 úrovně vzdělávání:

Systém vzdělávání prevenčního programu „Senior akademie“

Na výše znázorněném schématu je názorně popsáno tzv. celoživotní vzdělávání seniorů pořádané Městskou policií Brno. „*Kde se tedy jedná o čtyři úrovně vzdělávacích programů a dvě úrovně programů komunitního dobrovolnictví.*“¹⁵

Dle schématu:

- **ZÁKLADNÍ PROGRAM** se snaží orientovat a preventivně působit na seniory na téma „**JAK SE NESTÁT OBĚTÍ**“.
- **POKROČILÝ PROGRAM** připravuje a učí seniory jak správně postupovat v roli „**OZNAMOVATELE, SVĚDKA, POŠKOZENÉHO**“.

Absolventské programy, (sem patří *absolventské listy, klubovna a knihovna bezpečí, letní branné vzdělávací semináře, diskusní klubové večery*), které jsou určeny pro absolventy dvou předcházejících programů a slouží k oživení aktualizování získaných informací, nabytých studií na „*Senior akademii*“. (Obrázek 2, 3, 4)

- **Volné osvětové programy**, jsou určeny seniorům z různých zájmových a občanských organizací. Vybíraná témata jsou orientována na aktuální čas a místo dle potřeb seniorů.
- **Nástavbový program - PRESAFE**, který je určen dalšímu vzdělávání, sebevzdělávání seniorů a je pořádaný občanským sdružením *Persefona*.
- **Asistent prevence kriminality** zaměřený na finanční gramotnost, komunikační dovednosti a bezpečně v kyberprostoru.

Základní program „Senior akademie“

V *základním programu „Senior akademie“* se senioři setkávají se skladbou předmětu, která naučí seniory, jak se nestát obětí protiprávního a nemorálního jednání. Absolvováním základního programu získávají senioři celkově povědomí a orientaci, jak žít bezpečně v naší společnosti. Délka základního programu přibližně šest měsíců. V průběhu této doby senioři absolvují odborné přednášky na dané téma, poznávací exkurze a volitelné kurzy zaměřené na praktickou stránku k danému tématu, jakou je např. sebeobrana, poskytnutí prv-

---

¹⁵ PREVENTIVNĚ INFORMAČNÍ ODDĚLENÍ MĚSTSKÉ POLICIE BRNO. *Souhrnná informace o projektu prevence kriminality „Senior akademie“ 2014/015*. Brno: Městská policie Brno, 2014.

ní pomoci, paměťová technika. Výuka probíhá každé pondělí, od 9.00 h do 12.00 h, v rozsahu 75 hodin. Jedná se tedy o 25 přednáškových bloků, s celkovým fondem cca 93 hodin, zahrnující jak přednáškovou výuku, tak i poznávací exkurze a volitelné kurzy. Výuka je prováděna v *přednáškovém sále na ulici Údolní číslo 39 v budově Kanceláře veřejného ochránce práv* a volitelné kurzy jsou *pořádány na ulici Milady Horákové číslo 18 v budově Střediska profesní přípravy, Městské policie Brno*. Veškeré volitelné kurzy jsou dobrovolné a je zcela na každém seniorovi, zda volitelné kurzy absolvuje. Kurzy probíhají v menších skupinkách, přibližně počtu 20 seniorů. Skladba témat a přednášek je každý školní rok téměř stejná. Začátek školního roku 2014/2015 začíná 22. 9. 2014 a je ukončen poslední přednáškou 30. 3. 2015. Posléze je pak školní rok uzavřen slavnostním vyřazením absolventů.

Předměty v základním programu senior akademie jsou následující:

„Prevence následné kriminality“ je věnována tématu násilí na seniorech. Blíže je specifikováno, co předchází útokům na seniory, řešení případných konfliktů a následné vyhledání odborné pomoci obětem trestného činu. Přednášející lektor je zastoupen organizací *Preventivně informačního oddělení Městské policie Brno*. Doplnkové aktivity jsou v rozmezí dvou vyučujících hodin věnované nácviku a praktické ukázce sebeobrany.

„Práva obětí trestných činů“ jsou přednášeny lektorkou z organizace *Bílý kruh bezpečí o. s.*

„O prevenci majetkové kriminality“ je téma o hrozících trestných činech vůči škodám na majetku seniorů. Je zde přednášeno jak pomoci obětem těchto trestných činů a o možnostech prevence správného zabezpečení jejich majetků. Přednášející lektor je z *Preventivně informačního oddělení Městské policie Brno*. Na to navazuje exkurze na *lince 156 neboli na centrále Městská policie Brno*.

„Bezpečně na internetu“ prakticky navazuje doplnkovou aktivitou nácviku na PC přednášené lektorem *Preventivně informačního oddělení Městské policie Brno*.

„Psychologie obětí“, tento výukový blok je přednášen lektorkou z *Věznice v Rapoticích*.

„Trénování paměti“ pomáhá seniorům jak si co nejlépe a co nejrychleji zapamatovat nově nabitě informace. Pomocí různých technik a návodu k rychlému zapamatování, jako jsou

akronyma (zkratky), akustika (pojmy, čísla) asociační techniky, Loci (obrázkové mapy), pomocí metody příběhů a gest. Toto téma je přednášeno organizací *Donasy s.r.o.*

„**Práva klientů v domovech seniorů a v léčebnách**“ jsou přednášena lektorkou z *Kanceláře veřejného chránce práv.*

„**Jak funguje sociální systém**“, téma přednášeno odborníkem ze zastoupené organizace *Odbor sociální péče Magistrát města Brna.*

„**Jak na sousedské spory**“, zde je věnována pozornost na spolupráci a plnění úkolů policie, následné komunikace s úřady a soudy. Probrána je možnost řešení sousedských sporů pomocí následné sankce a trestu. Vše je přednášeno lektorem z *Preventivně informačního oddělení Městské policie Brno.*

„**Nájemní smlouvy**“, přednáška apelující na seniory o obezřetnosti vůči všem podvodným, jakkoliv dobře vyhlížejícím smlouvám, od kterých leze velmi těžko odstoupit. Pomoci obětem těchto podvodníků a možnosti nápravy. Prezentována lektorkou ze *Sdružení obrany spotřebitelů-asociace o. s.*

„**Prevence domácího násilí**“ je věnována problematice domácího násilí spáchaného na seniorech. Prezentace je zaměřena na důstojné stáří bez násilí, v jakékoliv podobě a na případnou pomoc těmto obětem domácího násilí. Věc je přednášena lektorkou z *organizace Bílý kruh bezpečí o. s.*, doplněna o možnost nácviků *doplňkových aktivit První pomoci* v rozmezí 2 hodin.

„**Práva spotřebitelů a pacientů**“ jsou přednášena lektory ze *Sdružení obrany spotřebitelů-asociace o. s.*

„**Psychologie vztahů**“, k této tématice bylo přednášeno o povahové charakteristice lidí, různých typech osobností, následně způsobu a typu komunikace, o možnosti předvídání a zpětné vazby na druh určité komunikace. Část výuky byla také věnována nácviku asertivního chování. Výuku přednášela lektorka z *Vyšší policejní školy MV ČR Holešově.*

„**Prevence požárů**“ je zaměřena na předcházení a eliminování možnosti vzniků požárů, způsobu hašení a ohlašování krizové situace. Celkově je představena práce Hasičského záchranného sboru JMK. Na toto téma navazuje exkurze na ústředně Hasičského záchranného sboru JMK v Brně pro větší provázanost získaných informací do praxe. Přednáška je prováděna lektorkou z *Hasičského záchranného sboru JMK.*

„*Chov psů ve městě*“ v tomto bloku výuky je hlavně poukazováno na vyhlášky Statuárního města Brna a z toho vyplývající povinnosti majitelů psů, zohlednění potřeb psů a postupu v případě nálezu či ztráty psů. Návazně k tomuto tématu je pořádána exkurze na specializovaných pracovištích *Jednotky psovodů a Útulek pro opuštěná zvířata Městské policie Brno*. Blok je prezentován lektorem z *Preventivně informačního oddělení Městské policie Brno*.

„*Deviace-rozpoznání*“ je přednášena odborníkem z *Vyšší policejní školy MV ČR Holešově*.

„*Telefony a jejich čísla*“ jsou přednášeny lektorem z *Českého telekomunikačního úřadu*.

V základním a pokročilém programu „Senior akademie“ jsou návazně na výuku pořádány poznávací exkurze. Exkurze probíhají na specializovaných pracovištích Integrovaného záchranného systému po skupinkách asi tak 20 posluchačů. Exkurze pořádané Městskou policií Brno ve směru ukázek činností specializovaných jednotek jsou prováděny v lokalitě Brněnské přehrady a na Oddělení taktické a střelecké přípravy. Předběžné informace k poznávacím exkurzím jsou vydány v brožuře „Souhrnná informace o projektu prevence kriminality „SENIOR - AKADEMIE“. Podrobnější informace o poznávací exkurzi se posluchači dozvědí s předstihem termínu konající se exkurze v průběhu studia. Součástí nabídky poznávacích exkurzí je i exkurze na specializovaných pracovištích Městské policie Brno, jakou je například tunelová střelnice Oddělení střelecké a taktické přípravy, kde jsou senioři seznámeni s výcvikem budoucích i zkušených strážníků. Dále je součástí exkurze i Městské operační středisko Městské policie Brno tzv. „MOS“, kdy za plného provozu je předveden kamerový dohledový systém a také operační středisko tísňového volání 156. Jednotka psovodů Městské policie Brno předvede ukázky výcviku a práce se služebními psy, jako jsou např. zadržení pachatele, hledání stop. Ve spolupráci s Městské policie Brno a Hasičského záchranného sboru JMK je na hasičské stanici ukázáno vybavení a technika této stanice a celkové seznámení s tísňovou linkou 150 a 112.

Ukázka exkurze:

Pro ukázkou probíhající exkurze základního programu „Senior akademie“, je více podrobně popsána poznávací exkurze probíhající u Městské policie Brno na Oddělení tak-

tické a střelecké přípravy. V zájmu této exkurze byly seniorům postupně prezentovány následující činnosti:

- a. „Seznámení s ustanovením zák. č. 119/2002 Sb., o zbraních a střelivu“, které upravuje možnost získání zbrojního průkazu a zakoupení střelné zbraně pro ochranu života, zdraví a majetku a další činnosti upravené tímto zákonem.
- b. Seznámení seniorů s možnými riziky spojenými s vlastnictvím a použitím střelné zbraně pro osobní ochranu. Důraz byl především veden na přiměřenost v případě použití střelné zbraně z důvodu sebeobrany. Dále byli seznámeni se zbraněmi používanými ozbrojenými složkami České republiky a zejména městské policie. Náhorně byly předvedeny a rozebrány pistole CZ 75 a pistol Glock 17, masově používané v celém světě.
- c. Seznámení seniorů s prostory výcvikového střediska strážníku Městské policie Brno, a to střelnice a trenažér.

Celá exkurze probíhala takto:

Příchozí skupina seniorů v počtu 20 až 25 seniorů byla rozdělena na 3 skupiny, kterým se posléze věnovali 3 instruktoři z výcvikového střediska. Při ukázkách bylo postupováno dle předchozích bodů. Ukázka jednoho okruhu trvala přibližně 35 minut. Rotace byla prováděna na povel vedoucího oddělení. Probíhalo teoretické seznámení se zákonem o zbraních a střelivu, rozbor skupin zbrojního průkazu, oprávnění nosit a manipulovat se zbraní, popsaní zbrojního průkazu s důrazem na zbrojní průkaz skupiny E (k ochraně života a zdraví nebo majetku). Blíže bylo hovořeno o zdravotní způsobilosti, bezúhonnosti a spolehlivosti, které patří ke splnění podmínek být držitelem zbrojního průkazu. Četné dotazy se také týkaly ohledně výše věku, možnosti udělení či zamítnutí zdravotní způsobilosti a odpovědnosti obvodního lékaře. Výše věku má vliv na technické ovládání zbraně, motorické schopnosti a rychlost rozhodování a posouzení situace v případě nutnosti použití střelné zbraně. Další z dotazů byl směřován na výhody a nevýhody pořízení „plynovky“. Zda tato zbraň je dostačující na jejich osobní obranu a způsob pořízení. Při pořízení „plynovky“ nemusí budoucí majitel mít průkaz zbraně ani zbrojní průkaz k oprávnění použití zbraně. Nevýhodnou této zbraně je klamný efekt k nerozeznání od palné zbraně z laického pohledu. Jedná se sice o střelnou zbraň, ale její účinnost, využití při obraně je sporné a nedokonalé. Z důvodu podobnosti s palnou zbraní může seniory přivést do pozice navazující dojem, že jsou ozbrojeni klasickou palnou zbraní a tím by mohla být použita proti nim

ze strany pachatele vyšší forma útoku. V případě projednávání soudem o použití této zbraně by vedlo paradoxně ve prospěch pachatele.

Teoretické informace z předchozího bodu byly prakticky předvedeny instruktorem na dalším stanovišti určeném pro jednu skupinu seniorů. Jednalo se o manipulaci se zbraní, její popis, složení a rozložení zbraně a následné čištění, se zaměřením na pistoli CZ 75 využívanou strážníky ve výkonu služby, malorážkou, používanou strážníky i tzv. čekateli při výcviku na budoucího strážníka. Jedná se o první střelbu z malorážky, kdy čekatel si poprvé vyzkouší zbraň a reálně si zastřílí. Z malorážky se návazně přejde v období výcviku postupně na pistol CZ 75. Také byly na porovnání ukázány zbraně „plynovka“, revolver a pistol Glock 17. Součástí bloku b) bylo seznámení seniorů se střelivem, náhodnými nálezy a manipulací s municí. Zde zákonitě vzešly dotazy, jak se mají zachovat v případě nálezu zbraně a munice. Zodpovězení dotazu o správném postupu bylo odkázáno postupovat dle zákona o zbraních a střelivu.

Třetí část exkurze se odehrávala z části u laserového trenažéru a hlavní část potom v tzv. tunelové střelnici. Laserová střelnice (trenažér), se skládá z promítače připojeného na PC, počítače, promítací plochy a dvou střelných zbraní vybavených vrhačem laserového paprsku. Na trenažéru přiházejí nastávající strážníci tzv. čekatelé, poprvé do styku se střelnou zbraní. Výcvikově jsou proškoleni ve způsobu zaměřování na cíl pevný a pohyblivý a důraz je kladen i na formální stránku střelce tj. ukázněnost, sebeovládání pohybu končetin, způsob sledování cíle. V praxi bylo ověřeno, že tzv. čekatelé během pěti vyučovacích hodin zvládnou všechny požadované úkony a jsou schopni zasáhnout cíl. Celou činnost si senioři na trenažéru vyzkoušeli. Lze konstatovat, že cvičná střelba na trenažéru byla pro všechny novým zážitkem. Zároveň si většina seniorů uvědomovala své fyzické a psychické schopnosti a možnosti. Následně bylo pokračováno v objasňování střeleckého výcviku v prostorách tzv. tunelové střelnice. V tunelové střelnici jsou školení jak tzv. čekatelé, tak i běžní strážníci, kteří jsou již ve výkonu služby. Seniorům byl názorně popsán průběh výcviku a školení strážníků. V těchto prostorách tzv. čekatelé poprvé použijí svoji budoucí střelnou zbraň a ostré střelivo. Řadoví strážníci zde prochází průběžným výcvikem a jedenkrát za rok mají zde tzv. kontrolní zkoušky ze střelby dle zákona o zbraních. Tyto zkoušky ze střelby je potom opravňuje nosit zbraň ve službě. Možnost střelby s ostrými náboji nebyla z bezpečnostních důvodů seniorům umožněna. Senioři byli seznámeni s prostorem tunelové střelnice, s manipulačním pultem a neprůstřelným sklem, odkud instruktor v průběhu výcviku promítá strážníkům na cílovou plochu situace, na které by

strážníci mohli v průběhu své služby narazit. K tomuto je možnost navodit reálné prostředí pomocí akustických jevů. Tímto způsobem jsou strážníci školeni na situace v případě zásahu proti pachateli trestného činu (např. ve tmě s využitím majáku).

Seniory také velmi zajímala dopadová stěna střel, nazývaná „lamelová stěna“. Tato stěna je zhotovena z ekologického materiálu a s využíváním netoxického střeliva vylučující jakékoli ekologicky závadné jevy. Na závěr lze k této problematice konstatovat, že poznávací exkurze pro seniory pořádaná základním programem „Senior akademie“ na Oddělení střelecké a taktické přípravy je pro ně velmi zajímavá a poučná. Preventivní náplň exkurze spočívala v pochopení vlastních možností a schopností vlastnit střelnou zbraň. Dále fyzické a technické zvládnutí střelby ze zbraně, návodu jak postupovat v případě nálezu zbraně, střeliva a dokladů o zbraních. Nelze také opomenout řešení a správný postup v případě úmrtí vlastníka zbraně a postupy před a v průběhu dědického řízení o zbraní. Závěrem lze říci, že je o tuto poznávací exkurzi velký zájem a je seniory hojně navštěvována a kladně hodnocena.

Volitelné kurzy základního studijního programu pro letošní školní rok jsou následující:

- **„Kondiční cvičení, nácvik pasivní sebeobrany“**, zaměřen na kondiční cvičení. Jedná se o osvojení základních postupů sebeobrany, kdy můžeme odvrátit nebo se celkově vyhnout útoku útočníka bez jakékoliv zjevné zdravotní újmy. Základním principem je automatické, podvědomé vštěpování sebeobrany pomocí opakovaných nácviků různých modelových situací, ke kterým by v případě napadení mohlo dojít. Koncepce a taktika sebeobrany je celkově vedena tak, aby napadený senior se dokázal co nejrychleji vymanit z blízkosti útočníka a co nejrychleji si zavolat pomoc. Oproti koncepci a taktice sebeobrany při školení strážníků, kdy je základním principem rychlé zadržení útočníka, pachatele a přestupce, je běžná sebeobrana vyučovaná pro veřejnost vedena jen ke střetu a boji s útočníkem. Dále je volitelný kurz sebeobrany zaměřen na nácvik a použití improvizovaných a paralyzujících zbraní, také jak nejlépe zaútočit na citlivá místa na těle útočníka. Využití základních faktorů střetu, jako jsou *psychologické faktory*, kde je nejdůležitější racionální myšlení a zachování psychické stability. U řešení *taktického faktoru* je prvořadé se co nejrychleji rozhodnout pro správný výběr nacvičené techniky s ohledem na možná rizika útoku. S uvážením volby, zda riskovat útok nebo zvolit útěk, či vzdát se bez

boje. Špatným faktorem je volba neúměrného útoku, kdy obránce zvolí nepřiměřenou obranu vůči útočníkovi, ovlivněnou emocemi. Tato nepřiměřená obrana může vést až k porušení právních norem. *Technický faktor*, je volba subjektivního řešení nebezpečné situace. Nemalou roli hrají i další faktory, jakou jsou osobnost protivníka, celkový terén, vymezení prostoru a okolí, použité zbraně, oděvu a obuvi. (Obrázek č. 5).

- „*První pomoc*“ zaměřená na veškeré kritické zdravotní stavy vyvolané různými nemocemi, traumaty a úrazy. Dále je pak část kurzu věnována správnému postupu při poskytování první pomoci a praktického nácviku při oživovacích technikách.
- „*Bezpečně na internetu*“, v tomto volitelném kurzu se postupně senioři seznámí se všemi možnými úskalími provázanými při používání internetového bankovníctví, nevyžádanými spamy na svůj osobní email, řešení nákupu a následných kupních smluv přes internet a tímto spojených rizik jako je reklamace, v poslední řadě odstoupení od smlouvy a vrácení peněz. Také je část kurzu věnována tématu kdy, kde a za jakých podmínek zveřejňovat svá citlivá data, různé chaty a seznamky.
- „*Paměťové techniky*“, je volitelný kurz přesně navazující na informace z výukové přednášky *techniky paměti*, prakticky převedené a reálně na sobě vyzkoušené.

Základní program „Senior akademie“ je ukončen slavnostním předáním „*Osvědčení o absolvování*“, kdy se tímto senioři stávají „*asistenty prevence kriminality*“, která je opravňuje k šíření osvěty mezi své známé, přátele a rodinu.

Pokročilý program „Senior akademie“

Pokročilý program je nastavbový program základního programu „Senior akademie“ s koncepcí výuky orientované na seniora jako oznamovatele, poškozeného a svědka. Pro velký ohlas a zájem vznikl již ve školním roce 2011/2012. Je tedy určen studentům základního programu, z kterého navazuje a rozšiřuje vědomosti získané v základním programu předchozího ročníků. Tato koncepce výuky má myšlenku a je schopna ji rozvíjet díky nabitým informacím získaných studiem „Senior akademie“, kdy mohou absolventi pokročilého

programu zvýšit bezpečnost lidí ve svém okolí. Dále se zaměřením jak správně postupovat a komunikovat se složkami integrovaného záchranného systému, státní správy a samosprávy. V průběhu šesti měsíců je přednášeno 25 přednáškových bloků (v rozsahu 75 hodin) s návazností na poznávací exkurze a volitelné individuální poznávací exkurze. Fond hodin celkové výuky pokročilého programu je cca 87 hodin. Výukové bloky jsou přednášeny v přednáškovém sále v sídle Kanceláře veřejného ochránce práv na Údolní č. 39, v době od 13.00 h do 16.00 h, a to každé pondělí. Poznávací a volitelné individuální poznávací exkurze probíhají na specializovaných pracovištích s návazností k tématu předcházející přednášky. Během studia je pro studenty přichystána možnost zcela využít všechny absolventské programy „Senior akademie“.

Vybraná témata a přednášky ve školním roce 2014/2015 jsou přednášeny postupně takto:

„Brno a jeho podzemí“, jedná se o blok výuky přednášený lektorem zastoupené organizace *R-atelier Brno*.

„Úkoly Probační a mediační služby ČR“, se zaměřením na „probační“ a „mediační“ úkony v trestném řízení. Pod dohledem ministerstva spravedlnosti. „Probace“, tzv. dohled, neboli alternativní trest nad obviněným, obžalovaným a odsouzeným v trestním řízení. Dohled probíhá pomocí probačního úředníka, pomocí konzultace se svěřeným klientem a dále motivací k řešení problémů vzniklých ze spáchané trestné činnosti. „Mediace“, tzv. smír, jedná se o mimosoudní řešení sporu, konfliktu mezi pachatelem a poškozeným. Tato služba je bezplatná, vedená se souhlasem obou dvou stran, jak poškozeného, tak i pachatele.¹⁶ Téma je přednášeno lektorem z organizace *Probační a mediační služby České republiky (Brno)*.

„Úkoly a možnosti přestupkových komisí“, přednášeny lektorem z *ÚMČ Brno Jih*.

„Dopravní nehody“, seznámení s prací dopravní policie Policie ČR Jihomoravského kraje, způsobu ohlášení dopravní nehody. Dále následné řešení a odstranění dopravních nehod spojených s prevencí a statistikou. Postup, ohlášení v případě poruchy či poškození pozemních komunikací a jejího příslušenství. S následnou exkurzí na *dálničním oddělení Policie ČR*. Výuka je prezentována lektorem z *Odboru služby dopravní policie – Policie ČR, Jihomoravského kraje*.

---

¹⁶ PMS – probační a mediační služba České republiky - [mediace\[online\]](https://www.pmscr.cz/mediace/) [cit. 2015-03 06].
Dostupné z: <https://www.pmscr.cz/mediace/>

„*Úkoly celní správy ČR*“, zde se jedná o celkové představení bezpečnostního sboru celní správy. Jejich kompetencí, legislativy v oblasti cla, spotřební daně a ekologické daně. Také je část výuky věnována problematice pašování spotřebního zboží zatíženého spotřební daní, pašování drog a zbraní. K tématice životního prostředí je věnována část přednášky ohledně dovozu a vývozu cizokrajných zvířat, plazů a ptactva. Povinnosti a pravomoc celní služby, způsobu oznámení v případě úniku ilegálního zboží. Celý blok je přednášen odborníkem, lektorem z *Celní správy ČR, Letiště – Tuřany, Celní úřad Brno*.

„*Úkoly policie při řešení domácího násilí*“, senioři jsou podrobně seznámeni s problematikou domácího násilí. Přednáška je vedena k rozpoznání typických znaků domácího násilí, agresora a oběti. K legislativě a právní ochraně před domácím násilím. Pravomoc policie v případě rozhodnutí o vykázání agresora na dobu 10 dnů. Následné podání návrhu k soudu na vydání předběžného opatření zákazu vstupu agresora do společného obydlí a zákazu kontaktování oběti na období 1 měsíce až 1 roku. Podání trestného oznámení na agresora. Následná pomoc obětem domácího násilí formou, psychologického, sociálního a právního poradenství. Také jak postupovat v případě zjištění domácího násilí ve svém okolí. Seznámení s Intervenčními centry a pomáhajícími neziskovými organizacemi. Vše je přednášeno lektorkou od *Policie ČR, Městské ředitelství Brno*.

„*Popis osob, věcí a místa pro potřeby policie*“, zde je přednáška zaměřena na rozdíl laického popisu oproti úřednímu popisu osob, věcí a místa, přestupku, jiného správního deliktu nebo trestného činu. *Zodpovězení 7 kriminalistických otázek: kdo, co, kdy, kde, jak, čím a proč*. Faktory ovlivňující kvalitu popsaných osob, věcí a místa pro potřeby policie, jako jsou objektivní a subjektivní faktory. Podrobněji je věnováno vymezení pojmů stopa, místo trestného činu, místo nálezu a jejich druhu k činnosti strážníku a policie na místě trestného činu. Přednášeno je lektorkou z *Vyšší policejní školy MV ČR Holešov*.

„*Psychologie zapamatování popisu osob, věcí a místa*“, přednášené odbornou lektorkou zastoupené organizace *Věznice Rapotice*.

„*Úkoly Technických sítí a.s.*“, ve smyslu zabezpečení, fungování a významu. Ve spojitosti s exkurzí *pozemních konektorů*. Výuka je přednášena lektorem z *Technických sítí Brno a.s.*

„*Úkoly České národní banky (finanční gramotnost)*“, celkové představení centrální banky České republiky. Úkoly České národní banky, finanční stabilita, měnová politika, celkový dohled nad bankami a pojišťovny v České republice, s rozpoznáním padělaných bankovek. Výukový blok je z části věnován finanční gramotnosti, se zaměřením na několik

pravidel finančních rezerv a hospodaření se svými penězi. Seznámení o finančních produktech na našem trhu a všeobecné znalosti ze světa financí.¹⁷ Přednášena odborným lektorem z České národní banky, pobočka Brno.

„Úkoly Zdravotní záchranné služby, komunikace“, představení ZZS ve smyslu poskytnutí neodkladné akutní přednemocenské péče na celém území Jihomoravského kraje a rozdělení ZZS dle počtu krajů s 1 operačním střediskem ve svém spádovém území. Dostupnost a dojezd sanitek dle zákona č. 374/2011Sb., k akutním případům. Rozdělení výjezdových skupin, posádky sanitky dle závažnosti případu vyžadující rychlou lékařskou pomoc. Podrobnější popis vybavení a skladby posádek u sanitek RLP, RV, RZP a vrtulníku LZS. Správný postup v případě oznámení akutních událostí na tísňovou linku 155, 112 z pohledu pracovníku operačního střediska SSZ JMK. Blok výuky je přednášen odborníky z praxe Zdravotní záchranné služby JMK.

„Úkoly městské policie (oprávnění a povinnosti)“, vyplývající ze zákona č. 553/1991 Sb., o obecní policii, ve znění pozdějších předpisů. Přednášena lektorem z organizace zastoupena lektorem Preventivně informačního oddělení Městské policie Brno.

„Úkoly České obchodní inspekce“, přednášena lektorem z České obchodní inspekce (inspektorát JMK+ZLÍN).

„Úkoly Brněnských komunikací a.s.“, přednáška je vedena k celkovému představení pracovní činnosti Brněnských komunikací, správou a údržbou komunikací, projektovou činností a kamerovým systémem. A následnou poznávací exkurzí. Výuka je přednášena lektorem zastoupené organizace Brněnské komunikace.

„Bezpečně v MHD (úkoly a služby DPmB)“, přednášeno o vzájemné spolupráci DPmB a bezpečnostních složek, jejich dané úkoly a o vymezení jejich pravomocí. S návazností na poznávací exkurzi na dispečinku Dopravního města Brna. Výuka je přednášena lektorem organizace Dopravní podnik města Brna a.s.

Exekuce v praxi (postupy, příčiny a cíle), výuková přednáška je tematicky spojena s poznávací exkurzí na specializovaném pracovišti nacházející se v budově Justičního pa-

---

¹⁷ O ČNB – Česká národní banka [online] [cit. 2015-02 28].
Dostupné z: http://cnb.cz/cs/o_cnb/

láce v Brně, které je majetkem Ministerstva spravedlnosti. Přednáška je prezentována lektorem z Exekutorského úřadu Brno-město.

Exkurze

Poznávací exkurze na specializovaných pracovištích jsou stejně organizovány, jak v základním, tak v pokročilém programu „Senior akademie“

Nabídky poznávacích exkurzí na specializovaných pracovištích pro pokročilý program „Senior akademie“ ve školním roce 2014/2015 jsou následující:

Na specializovaném pracovišti *pozemních konektorů* pro vedení technických sítí. S prohlídkou podzemních konektorů a dispečinku.

Na *dispečinku Brněnských komunikací*, s prohlídkou areálu a dispečinku při jeho plném provozu, monitorování a řízení.

Na pracovišti *dálničního oddělení Policie ČR*, které spadá pod *Krajské ředitelství policie Jihomoravského kraje*, s ukázkou vozidel a techniky pro vyšetřování dopravních nehod.

Na stanici *Zdravotní záchranné služby Jihomoravského kraje v Bohunicích*. Zde je názorně předvedeno a podrobně popsáno úplné vybavení vozidel ZZS JmK, s návazností na operační středisko ZZS JmK pro přijetí tísňového volání na linku 155.

Na *dispečinku Dopravního podniku města Brna*, za plného provozu jsou posluchači seznámeni s řízením linek MHD.

Poslední poznávací exkurze probíhá v **budově Justičního paláce**, s ukázkou areálu a soudní síně, technického zázemí a vybavení Justiční budovy.

Individuální generační poznávací exkurze (vnoučata + 8 let), jedná se o dobrovolné a volitelné exkurze pořádané dle zájmu a počtu posluchačů a jejich rodinných příslušníků. Místenková kapacita je 40 osob. Neboli tzv. *než vozy vyjedou, lodní doprava Přístaviště Bystrc a vozovna pro autobusy Slatina, trolejbusy Komín, tramvaje Pisárky a měnírna Údolní*. Termín zápisu je 14 dní předem před pořádanou poznávací exkurzí.

Po ukončení pokročilého programu „Senior akademie“ se nabízí možnost zapojení do dobrovolnických služeb pro veřejnost, které jsou koncipovány s možností se aktivně podílet na různých sociálních i vzdělávacích aktivitách ve svém okolí, např. zabezpečení bezpečného přecházení dětí přes přechod blízko škol. „*Služba komunitivního dobrovolnictví* –

asistent strážníka územáře“. Jedná se o spolupráci seniora absolventa pokročilého programu a strážníka územáře, kde je znalost místních poměrů a orientace v místě bydliště pro strážníka územáře důležitá pro kontrolu jeho svěřené lokality. Pro posluchače a dále i pro absolventy základního i pokročilého programu „Senior akademie“ jsou přichystány letní branné vzdělávací semináře, diskusní večery a absolventské listy, sloužící k upevnění a doplnění nabytých informací získaných studiem na „Senior akademii“.

Dalším stupněm vzdělání jsou ***volné osvětové programy*** pořádané občanskými a zájmovými neziskovými organizacemi, jejichž forma má spíše jednodenní, osvětový charakter.

Další možností uspokojení poptávky po vzdělání je volba ***nástavbového programu-PRESAFE***. *Tento je věnován finanční gramotnosti, komunikační dovednosti a bezpečnosti v kyberprostoru.*

Významu a docenění tohoto preventivního programu je doloženo získáním *Ceny krajů, měst a obcí udělenou Ministerstvem vnitra ČR za projekt prevence kriminality*, dále zařazením do *projektu HELPS* a publikováním v rámci *bulletinu OSN* o odborné praxi.

1.4 Dílčí závěr

Pomocí vzdělání je starší člověk, senior, schopen rychle a pružně reagovat na nové požadavky současné společnosti, které se promítají jak do osobního, tak i do společenského života. Tento člověk je aktivní, není vyčleněn ze společnosti a nachází osobní uplatnění a docenění. Nemalou součástí k rychlému začlenění do moderní společnosti jistě přispívá široká nabídka vzdělávacích programů pro seniory. Správnému způsobu vzdělávání věnovanému dospělým osobám a seniorům se věnuje vědní disciplína Andragogika, která se celkově zabývá aspekty vzdělávání při vzdělávání dospělé a seniorské populace. K nemalé nabídce vzdělávacích programů jak probíhajících v seniorských klubech, tak i na akademické puře probíhající formou „vzdělání třetího věku“, také patří vzdělávací program „Senior akademie“ pořádaný Městskou policií Brno. Jedná se o smysluplné využití volného času, které je přínosem jak pro seniory, tak i pro celou společnost. Neboť informovaný senior je aktivní senior, který si buduje své vlastní bezpečí. Ke správnému životnímu stylu jistě patří vzdělávání (sebevzdělávání) v každém věku, které zkvalitňuje způsob přežití člověka v moderní společnosti.

2 GERONTOLOGIE

Lidé se od nepaměti zabývají souvislostmi mezi stárnutím, smrtí a nemocemi. S nástupem civilizace se začala postupně prodlužovat délka života seniorů a tímto vyvstaly nové otázky se těmito souvislostmi zabírat. Odpověď by mohla být nalezena v gerontologii.

„Gerontologie je přírodní věda zabývající se stárnutím a stářím. Je to tedy věda interdisciplinární, integrovaná a komplexní. Vychází z biopsychosocialní podstaty člověka.

Gerontologie není samostatná vědní disciplína, nýbrž multidisciplinární souhrn poznatků o stárnutí a stáří.“¹⁸

Jedná se tedy o komplexní soubor projevů stárnutí, jeho příčin a zákonitosti, které vedou k vypracování vědeckého návodu, jak zdravě stárnout a jakou péči věnovat seniorům. Gerontologie vychází z poznatků lékařských, biologických, sociálních, demografických, pedagogických a také ze speciální pedagogiky, andragogiky.¹⁹

Dělení gerontologie:

- *Gerontologie experimentální (biologická)*, řeší příčinu a způsob stárnutí lidského organismu.
- *Gerontologie klinická*, neboli geriatrie v jejím užším smyslu, se věnuje zvláštnostem chorob, jejímu způsobu vyšetřování a sociálním vlivům ve stáří.
- *Gerontologie sociální*, se věnuje stárnutí populace a jejímu celkovému vlivu na společnost. Dále se věnuje stárnutí jednotlivce a vzájemného vlivu společnosti na seniora.²⁰

2.1 Stáří

Stáří není číslo v kalendáři ani statistický fakt. Stářím vše úplně nekončí, neznamená to celkový konec, čekání jen na smrt. Ale stáří je a patří do běžného života, je jeho součástí. Životní proces od narození, přes postupný vývoj, dospívání, dospělost, rozmnožování,

---

¹⁸ MÜHLPACHR, P. *Gerontopedagogika*. Brno: Masarykova univerzita, 2004, s. 7, 10.

¹⁹ MÜHLPACHR, P., BARGEL, M. ml. *Senioři z pohledu sociální pedagogiky*. Brno: IMS Brno, 2011, s. 8.

²⁰ MÜHLPACHR, P. *Gerontopedagogika*. Brno: Masarykova univerzita, 2004, s. 10.

stárnutí, stáří a smrt je biologický proces, který se týká každého z nás. Stáří by se dalo také specifikovat jako určitý druh nezvratných změn. Pomocí moderního lékařství se fyzický a duševní stav staršího jedince udržuje dlouhodobě ve stabilní rovnováze. Takto udržovaný jedinec déle vzdoruje celkovému fyzickému a duševnímu úpadku a tímto oddaluje další příznaky stárnutí. Bohužel moderní medicína zázraky neumí. Přesto vyplývá ze statistik dotazovaných osob ohledně jejich dlouhověkosti, že má velký vliv aktivní a pozitivní postoj k životu. Kvalitu stárnutí u seniorů ovlivňuje také sociální a finanční zázemí staršího jedince, jeho rodina, okruh přátel a způsobu trávení jeho volného času. Zřetelně se tímto ukazuje na pozitivní vliv aktivního způsobu života ve stáří a celkový zájem o sebevzdělávání.²¹

Dle Mühlpachra se jedná o vymezení stáří:

„Stárnutí je celoživotní proces od narození až po smrt. Jehož involuční projevy se stávají zřetelnějšími zhruba od přelomu 4. a 5. decennia, a to v závislosti a náročnosti na prostředí.“²²

Pojem stáří se dá definovat různým způsobem. Běžný pohled je, že stáří je poslední částí našeho života. Stárnutí má určité znaky, které se dají vyzorovat u dané věkové skupiny lidí. Dle těchto znaků se dá stáří dělit na:

- *Primární stárnutí*, jedná se o postupné tělesné změny člověka ovlivněné genetickým, nebo přirozeným vlivem.
- *Sekundární stárnutí*, jedná se o změny spojené se stářím.
- *Terciární stárnutí*, tělesný úpadek těsně před smrtí.²³

Vymezení pojmu stáří je nejčastěji definováno dle vývojové psychologie takto:

- *„60-74 let rané stáří*
- *75-89 let pravé stáří*
- *90 a více dlouhověkost“.²⁴*

²¹ FÜRST, M. *Psychologie, Včetně vývojové psychologie a teorie výchovy*. Z německého originálu přeložil Horák. Olomouc: Votobia, 1997, s. 153, 154.

²² MÜHLPACHR, P. *Gerontopedagogika*. Brno: Masarykova univerzita, 2004, s. 18.

²³ MÜHLPACHR, P., Bargel, M. ml. *Senioři z pohledu sociální pedagogiky*. Brno: IMS Brno, 2011, s. 26.

²⁴ ONDRÁKOVÁ, J., TAUCHMANOVÁ, V., JANIŠ, K. ml., PAVLÍKOVÁ, S., JEHLIČKA, V. *Vzdělávání seniorů a jejich specifika*. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2012, s. 14.

Další možný pohled na stáří a stárnutí:

- *Kalendářní stáří (dle Mühlpachra)* je určeno dovršením určitého věku, nebo-li od tzv. hranice věku. Tedy od určité hranice věku, kdy se projevují involuční změny. „Z pohledu demografického, čím vyšší počet seniorů na určitém území, tím vyšší věková kalendářní hranice stáří. V 20. století se Světová zdravotní organizace usnesla na kalendářní hranici stáří dovršením 60 let, s prodlužováním dlouhověkosti se hranice posunula na dovršení 65 let.“²⁵
- *Sociální stáří*, z pohledu sociálního, se u staršího člověka (období raného stáří) mění jeho sociální role, sociální vazby. Je to zapříčiněno životní změnou, jako je odchod do starobního důchodu. Změnou této významné životní role se mění i jeho okruh známých, přátel, vzniká postupné zpřetrhání jeho předchozích sociálních vazeb. „Jedná se o významnou součást procesu vývoje a sociálně-psychologické transformace osobnosti.“ S tím je také spojeno uvažování, jednání, komunikace s ostatními lidmi. Mění se morální názory, jiný životní styl, se změnou využití svého volného času a osobních potřeb. Každý člověk potřebuje cítit osobní užitečnost, zájem o svoji osobu, celkové uplatnění a seberealizaci. V tomto období svého života musí starší člověk hledat osobní rovnováhu seberealizaci v jiných oblastech, v kterých nelezne své osobní uplatnění. Adaptace být seniorem je pozvolná a postupná, má několik fází.
- *Biologické stárnutí* je míra fyzického psychického opotřebování lidského organismu. Tento proces bývá u každého jedince individuální. I věkově mladý člověk, může působit předčasně zestárle. Vliv je dán způsobem života, genetickou výbavou a okolním prostředím, v kterém jedinec žije. Biologické změny se promítají v celkovém zpomalení, uvažování a postoji k životu. Postupné změny v zapamatování, fyzické a psychické zdatnosti, atrofie (úbytek mozkové tkáně), kognitivních funkcí a kvality vnímání (percepce). Úbytek rozumových schopností se projevuje nejvíce v tzv. „fluidní inteligenci“, u každého jedince je to individuální, přesto je všeobec-

---

²⁵ MÜHLPACHR, P. *Schola Gerontologica*. Brno: Masarykova univerzita, 2005, s. 15.

ně zjištěno, že nejvíce zůstávají nezměněny naučené funkce.²⁶ Jak uvádí Samuel, nalezení univerzálního přístupu a techniky k zlepšení paměti není ideální, protože není komplexní. Paměť ovlivňuje mnoho faktorů, které věkem ztrácíme, jako je pozornost a soustředěnost. Schopnost soustředěnosti a pozornosti znamená schopnost výběru myšlenek, vědomí z množství všech možností za účelem efektivního zpracovávání. Dále se v odborné literatuře uvádí spojitost mezi vědomím a pozorností, které tím ovlivňují kvalitu paměti. Každý mozek má určitou kapacitu a zapomínání je běžnou součástí života.²⁷ Na celkový fyzický stav staršího člověka se také nesporně podílí i jeho psychický stav.

2.2 Seniori

Vymezení pojmu „senior“ dle Českého statistického úřadu se jedná spíše o kategorii sociální, neboli v užším slova smyslu: „senior“, starší člen určité společnosti, kmet.²⁸

Současná populace stárne, prodlužuje se dlouhověkost. Proto je celosvětová snaha aktivně tuto část populace využít. Sociální politika je nastavena na kvalitní život seniorů. Rovnice co nejdéle aktivní senior rovná se méně nákladů na sociální a zdravotní péči našich seniorů. Aktivní senior znamená vitální, zdravý senior. Po odchodu do starobního důchodu vystane mnoho změn.

Před odchodem do starobního důchodu zaměstnaný člověk neustále řeší nedostatek volného času. Čas má vymezen pro plnění daných úkolů, žije ve stresu, v očekávání, jak to vše dopadne. Neustále je kolem něho mnoho nových podnětů, zážitků, seberealizace, duševní strádání, rychle se umí adaptovat a přizpůsobit. Oproti tomu má senior spoustu volného času, žije poklidnějším způsobem života, pomaleji se adaptuje na nové věci, kolem něj je méně podnětů, které na něho mohou působit. Starší člověk, senior, musí být motivován svým okolím, více se u něho projevuje vnitřní pohoda a klid.

---

²⁶ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie II*. Praha: Univerzita Karlova, 2008, s. 333, 367.

²⁷ SAMUEL, D. *Paměť Jak ji ztrácíme, a můžeme zlepšit*. Havlíčkův Brod: Grada Publishing, spol. s.r.o. 2002, s. 82, 83.

²⁸ Český statistický úřad [CZ] [online] [cit. 2015-01 19].

Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/tz.nsf/i/csu_statistiky_nezkreslujete20121001/

Potřeby seniorů se mění a liší, ale zásadní potřeby zůstávají stejné:

Potřeba stimulace, nebo-li motivace, k určité činnosti. Potřebu stimulace a motivace má každý z nás. Jedná se o smysluplné využití svého volného času. V dětském a dospělém věku je podnětů velmi mnoho, je to dáno řádem povinností, které jsou na jednotlivce kladeny. Děti chodí do školy a dospělí člověk do práce, s tím je spojeno i mnoho koníčků a zájmů, které vyplní náš volný čas. Odchodem do starobního důchodu tento denní řád povinností končí. Senior má spoustu času, proto je velmi důležité nastolit denní řád jinými stimuly pro vyplnění jeho volného času.

Potřeba orientace a adaptace, každý člověk má potřebu někam patřit, rozumět svému okolí. S novou životní situací nastávají celkové změny, různé činnosti mají pro seniora jiný význam, mění se názory, životní hodnoty a postoje. Na druhé straně odchod do starobního důchodu neznamena celkové vyčlenění ze společnosti. I senior je spotřebitel, klient, pacient, soused atd. Z těchto důvodů je nová orientace ve společnosti a pozvolná adaptace na novou životní situace tak velmi důležitá.

Potřeba aktivity, jak bylo výše popsáno, aktivní senior rovná se spokojený a zdravý senior. Každý z nás potřebuje určitý jiný druh aktivity neboli podnětů zájmů o určitou činnost. V případě opaku se může tedy potom jednat o nudu, pocit neužitečnosti, osobní nespokojenosti, zbytečné podrážděnosti.

Potřeba sociálního kontaktu, člověk je od pradávna družný tvor, má potřebu kontaktu s lidmi, potřebu komunikace. Od dětství jsme vychováni v různých sociálních skupinách. Nejmenší sociální skupinou je rodina, dále školka, škola, zájmové kroužky, profesní skupina atd. Se ztrátou profesních kontaktů a vazeb se seniorovi zmenšuje okruh známých a přátel, nejvíce to pocítí senioři, kteří žijí osaměle, bez své rodiny. Hrozí možnost sociální izolace, vyčlenění ze společnosti.

Potřeba citové jistoty a bezpečí, potřeba zázemí, sounáležitosti, má velký vliv na zdravou psychiku jedince. Opakem je pocit beznaděje tápáním smyslu, proč tu jsme, když nikam nepatříme. Nemalou roli hraje u staršího člověka i finanční zázemí, strach z nemoci, „kdo se o mě postará, v případě nemohoucnosti, nemoci.“

Potřeba seberealizace, každý člověk se potřebuje realizovat, je to součástí jeho identity. Mnoho jedinců uplatňuje svoji seberealizaci pomocí své profese. Se ztrátou pracovní profese může vyvstat pocit zbytečnosti, neužitečnosti. Chybí pocit statusu určité prestiže, oce-

nění. V seniorském věku je hierarchie hodnot přehodnocena a na významu vyplývají jiné hodnoty.²⁹

Z výše uvedených potřeb seniorů je patrné, že s vyšším věkem se potřeby seniorů neztrácí, jen v každém věku má každý jedinec jinak poskládaný hodnotový žebříček potřeb. Přesto nesmí být opomenuta hrozící rizika spojená se seniorským věkem, jako jsou generační nesnášenlivost, lhostejnost k potřebám seniorů, izolovanost od společnosti, zanedbávání zdravotní péče, ekonomická a finanční krize, osamělost, malá adaptace na společnost, malá soběstačnost, zneužívání důvěry seniorů a šikanování nesoběstačných seniorů. Historický výskyt těchto rizik v seniorské populaci se generačně zlepšuje. Nadále je důležité tyto rizika co nejvíce eliminovat pomocí prevence, informovanosti, prevence závislosti a pomocí psychické a fyzické kondice seniorů.³⁰

2.3 Sociální patologické jevy rizika pro seniory

Možný výběr rizik spojených se sociálními patologickými jevy v naší společnosti, které ohrožují seniory:

Senioři jsou často obětí trestné činnosti pro svoji osamělost, zdravotní stav a okolní nevšínavost. Dokládá to evidence Policie České republiky. V roce 2010 byl počet trestných činů spáchaných na celém území České republiky vůči seniorům 6433 trestných činů. To vychází průměrně 18 trestných činů denně. Napadení senioři jsou ve věkové kategorii nad 60 let. V dalších letech se počet evidovaných trestných činů, bohužel, moc nemění. V roce 2011 byl počet evidován na 6823 trestných činů, v roce 2012 byl počet evidován na 6459 trestných činů a z toho je počet trestných činů 717 celkově spáchaných na území Jihomoravského kraje.³¹

Z výše uvedené statistiky je patrné, že senioři jsou vybíráni jako snadná kořist pachatele trestného činu. Senior je snadnou kořistí ve smyslu převahy agresora nad obětí a sníženou možností odolat mu psychicky, fyzicky a také díky předsudkům o starších lidech o shro-

---

²⁹ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie II*. Praha: Univerzita Karlova, 2008, s. 365, 366.

³⁰ MÜHLPACHR, P. *Schola Gerontologica*. Brno: Masarykova univerzita, 2005, s. 13.

³¹ Úvodem Městské policie Brno [online] [cit. 2015-03 28].

Dostupné z: www.mpb.cz/uvodem/

mažďování svého majetku a finanční hotovosti ve svém domě. Toto jsou možné faktory, které vzbuzují představu snadné oběti, kořisti agresora trestného činů, přestupku. Možná prevence je pomocí:

- Informovanosti, osvěty o kriminalitě páchané na seniorech. Ne formou šíření paniky a přehnané izolace seniorů.
- Větší všímavost terénních pracovníků, dobrovolníků a lékařů.
- Citlivý, morální a všímavý dohled všech občanů na tuto problematiku.
- Osvojit si asertivní jednání.
- Poradenská centra, linky bezpečí, na která se může senior obrátit.
- Naučený postup jednání, volání o pomoc v případě nebezpečné situace.³²

Dle Mühlpachra je vymezení **týrání** svěřené osoby, seniora takto: „*Týráním dle soudní praxe je definováno špatným zacházením se svěřenou osobou, vyznačující se vyšším stupněm hrubosti a bezcitnosti, délkou trvání, které osoba pociťuje jako těžké bezohledné příkoří.*“³³ Stejně je bráno opomenutí povinné péče. Zanedbávání a týrání seniorů může být citové, psychické, tělesné, finanční strádání, ponižování, zanedbávání ošetření, zdravotní a sociální péče.

Pokud je duševní a fyzický stav seniora natolik v pořádku, aby dodržoval určitá všeobecná doporučení a pravidla, může tak předcházet negativním vlivům, které jsou páchany na seniorech. Měl by být v kontaktu se svými přáteli a sousedy. Měl by rozhodovat o svých osobních věcech zcela sám, má právo na informovanost. Měl by trvat na dodržování svého soukromí. Měl by v krizových situacích využít služeb krizových linek a center. Před převodem svého majetku by se měl předem poradit se svým právníkem nebo notářem.

Jiná specifika má ústavní péče. Zanedbávání a týrání osob je velmi závažný společenský problém, který nesmí být opomenut.

Dalším negativním fenoménem této doby jsou předváděcí akce a podomní prodej. Na území města Brna je podobný prodej zakázán, a to nařízením č. 1/2002, Tržní řád, kde je přesně vymezeno za jakých podmínek může být uskutečněna nabídka a poptávka zboží.

---

³² MÜHLPACHR, P. *Gerontopedagogika*. Brno: Masarykova univerzita, 2004, s. 74.

³³ MÜHLPACHR, P. *Gerontopedagogika*. Brno: Masarykova univerzita, 2004, s. 75.

Základní prevencí je umět se ubránit, nereagovat na dealera, nepouštět ho k sobě domů, popřípadě vše oznámit telefonicky na Městskou policii. K další prevenci patří správné využití svého volného času. Pomocí vzdělávání se, setkávání se svými vrstevníky v seniorech klubech, popřípadě pořízením domácího mazlíčka. Tím vším se dá eliminovat pocit osamělosti.

Vždy platí pravidlo, že za každé rozhodnutí si každý člověk zodpovídá a rozhoduje zcela sám, proto musí být člověk velmi obezřetný, koho si pustí do svého bytu, či domu.

2.4 Dílčí závěr

Prodlužuje se dlouhověkost, čím dál více je vyšší počet seniorů v naší společnosti dožívajících se vyššího věku, ovlivněného moderní medicínou a zdravím přístupem k životnímu stylu. Tak jak se prodlužuje hranice dlouhověkosti, tak i postupně společnost vnímá stáří. Pozvolna se mění názory společnosti na tuto problematiku. Stáří není už jen vnímáno jako úbytek tělesných a duševních sil, které trpí samotou, nemocemi a smutkem. Existuje i zdravé a spokojené stáří. Při stáří si každý uvědomuje nenávratné změny, které jsou patrné na každém jedinci. Tímto by se dalo definovat pojem stáří.

Přesto, přes obavu ze stáří, díky mnohým empirickým výzkumným šetřením, je potvrzeno, že mnohá empirická šetření vyvracejí obavu, co nás čeká ve stáří. Tímto výzkumným šetřením podávají objektivní informace o sebevědomém a vyrovnaném seniorovi, než o méně sebejistém a nevyrovnaném mladém člověku. Každý člověk, i senior, má své osobní potřeby, které přispívají jak k fyzické, tak i k psychické kondici seniora. S měnící se životní rolí, jako je odchod do starobního důchodu, se také mění potřeby a názory každého seniora. Potřebu stimulace, užitečnosti, sounáležitosti, seberealizace, jistoty a bezpečí má každý z nás.

Této problematice se věnuje Gerontologie. Celkově gerontologie přispívá k zlepšení a zkvalitňování stáří a stárnutí seniorů a dále řeší pomoc a péči, kterou senioři potřebují. Přesto by senioři neměli být litováni, ani přeceňováni, ale zdravím přístupem a vnímáním seniorů v naší společnosti může být obohacen každý z nás.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

3 PREVENTIVNÍ PROGRAMY MĚSTSKÉ POLICIE BRNO V PRAXI

S měnící se dobou se mění požadavky a nároky kladené na jednotlivce žijícího v této moderní společnosti. S tím jsou také spojena možná rizika, která jsou běžnou součástí moderní společnosti. Každý jedinec žijící v této společnosti, včetně seniorů, se musí s těmito riziky moderní doby naučit žít. Stěžejní, základní otázky, na které hledáme odpovědi, by měly potvrdit nebo vyvrátit hypotézy.

Otázky, na které hledáme možné odpovědi, jsou:

Jací senioři navštěvují prevenční program „Senior akademie“?

Jaké je celkové využití v praxi prevenčního programu „Senior akademie“ a jeho přínosu pro jeho absolventy a jejich blízké okolí?

Jaký je celkový zájem a návštěvnost preventivního programu „Senior akademie“?

Výzkumná metoda

„Dle Pelikána je výzkumná metoda, obecným metodologickým nástrojem k získávání a zpracování dat, vymezující širší a komplexnější pohled na šetřenou problematiku.“³⁴

3.1 Stanovení cíle výzkumu a hypotéz

Stanovení cíle výzkumu

Cílem a smyslem této části bakalářské je celkové ověření či vyvrácení motivace a návštěvnosti prevenčního programu „Senior akademie“, a dále přínosu a využití tohoto preventivního programu v praxi. Získané informace mohou být nápomocny k sestavování výukových bloků přednášených na „Senior akademii“, při tvoření statistik a následné spolupráce seniorů a strážníků, napomáhajících formou komunitativního dobrovolnictví šířit bezpečnost a dodržování veřejného pořádku ve svém okolí.

---

³⁴ PELIKÁN, J. *Základy empirického výzkumu pedagogických jevů*. 2. vyd. Praha: Univerzita Karlova, Karolinum, 2011, s. 81.

Tvorba hypotéz

Hypotéza vyjadřuje vztah mezi dvěma proměnnými, musí být ověřitelná, buď potvrzena (verifikována) nebo vyvrácena (falzifikována). V empirickém šetření kvantitativního výzkumu je kladen důraz na formulaci hypotéz, které musí být stanoveny v oznamovacích větách. Empirický kvantitativní výzkum je podmíněn, analýzou sběrných dat.³⁵

Hypotéza by měla splňovat tyto podmínky:

Je vytvářena podmíněným výrokem, dále je formulována jasně, stručně a jednoznačně, nesmí v sobě obsahovat podmíněný výrok o vztazích možných alternativ. Hypotézy mohou být hlavní nebo dílčí. Hlavní hypotézy v sobě zahrnují i dílčí hypotézy, které se týkají konkrétnějších parciálních a méně významných vztahů proměnných. Oproti tomu hlavní hypotézy řeší obecnější vztahy proměnných.³⁶

Pracovní hypotézy

„Pracovní hypotéza je mezi dvěma proměnnými, všechny proměnné musí zahrnovat reprezentující zkoumané objekty a také i zaznamenat interpretaci testovaných vztahů.“³⁷

H1: „Senior akademii“ navštěvují aktivní senioři.

K hypotéze č. 1. se stahují otázky z dotazníku č. 1., 2., 3., 4., 5., 6., 7., 8., 9.

H2: Senioři aktivně využívají prevenční programy „Senior akademie“ pro sebe a své okolí.

K hypotéze č. 2. se stahují otázky z dotazníku č. 10., 11., 15., 16., 17., 18.

H3: Návštěvnost a zájem seniorů o prevenční program „Senior akademie“ celkově stoupá.

K hypotéze č. 3 se stahují otázky z dotazníku č. 10., 11., 12., 13., 14., 15., sesbíraná elektronická data (z excel tabulky) základního a pokročilého programu „Senior akademie“ graf č. 1., tabulka č. 1.

---

³⁵ CHRÁSKA, M. *Metody pedagogického výzkumu*. Praha: Grada Publishing a. s., 2007, s. 17, 18, 19.

³⁶ PELIKÁN, J. *Základy empirického výzkumu pedagogických jevů*. 2. vyd. Praha: Univerzita Karlova, Karolinum, 2011, s. 44, 45.

³⁷ DISMAN, M. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. 3. vyd. Praha: Univerzita Karlova, Karolinum, 2000, s. 79.

3.2 Dotazník, obsahová analýza a charakteristika výzkumného vzorku

Dotazník

Dotazník je explorační metoda, kvantitativního empirického výzkumu a patří k nejrozšířenějším formám získávání sběrných dat od dotazovaných respondentů. Standardizovaný dotazník je vymezen a dán výzkumnými otázkami, které jsou kladeny formou otevřených nebo uzavřených otázek a otázek přímých a nepřímých, které jsou z části uzavřené. Tyto otázky dají buď konkrétní jednoduchou odpověď, jedná se tedy o otázky uzavřené „formou ano, ne, nevím“. Oproti tomu otázky otevřené poskytující dotazovaným respondentům větší škálu a možností k vyjádření svého názoru. Výhodou standardizovaného dotazníku spadajícího do kvantitativního výzkumu je rychlý, jednoduchý, časově a ekonomicky méně náročný způsob získání sběrných dat od dotazovaných respondentů. Tímto způsobem lze rychle oslovit velké množství anonymních respondentů. Nevýhodou těchto standardizovaných dotazníků je spolehlivost takto získaných dat a dále subjektivní výklad zodpovězených otázek.

Obsahová analýza

Jedná se o metodu sbírání dat získaných z textů, listin a dokumentů. Její využití je jak v kvantitativním, tak i v kvalitativním přístupu získávání dat. Obsahová analýza také patří do empirického výzkumu kvantitativního přístupu k šetření části textu a listin, kde analyzuje, zda text obsahuje pravdivé nepravdivé výpovědi. K výhodám obsahové analýzy patří bezesporu možnost získání informací, které lze získat jen touto metodou, dále nejsou získávaná data vystavena chybám i celkovému zkreslení, nevstupuje zde osobní subjektivita výzkumníka k získaným informacím z šetřeného dokumentu a bezesporu pomáhá tato metoda při šetření identifikovat časově od sebe vzdálené události. K nevýhodám obsahové analýzy dat patří větší časová náročnost, dále složitá interpretace sbíraných dat. Listiny, dokumenty a části textů často obsahují původním autorem subjektivně zkreslené informace a výběr šetřených dat bývá zcela na subjektivitě daného výzkumníka.³⁸

---

³⁸ SKUTIL, M. A KOL. *Základy pedagogického-psychologického výzkumu pro studenty učitelství*. Praha: Portál, s.r.o., 2011, s. 95, 96.

Charakteristika výzkumného vzorku

Dle vytyčeného cíle bakalářské práce byl zvolen kvantitativní přístup empirického výzkumu formou standardizovaného dotazníku a obsahové analýzy dokumentů. Vedle standardizovaného dotazníku v rámci výzkumu byla také použita metoda obsahové analýzy z přihlášek základního a pokročilého programu „Senior akademie“, pro větší validitu a reliabilitu výzkumného šetření. (*Validita zkoumá platnost a reliabilita se věnuje spolehlivosti měření proměnné.*)³⁹ Stejně otázky ze standardizovaného dotazníku byly položeny seniorům základního i pokročilého programu „Senior akademie“. Zodpovězení těchto otázek bylo zcela anonymní. Pro samotný výzkum byly otázky položeny formou otevřených, uzavřených a z části uzavřených otázek ze standardizovaného dotazníku a tyto otázky byly rozděleny do šesti skupin.

První skupina položených otázek ze standardizovaného dotazníku je celkově zaměřena na základní informace o dotazovaných respondentech. První skupina otázek číslo 1, 2, 3, 4, 5, 6, je rozdělena na muže a ženy. V dalších skupinách nebudou respondenti rozděleni dle pohlaví, ale bude celkově kladen důraz na jejich zájmy, názory a praktické využití jejich zkušeností získané studiem na „Senior akademie“. Druhá skupina obsahuje otázky číslo 7, 8, 9, kterou jsou zaměřeny na trávení volného času dotazovaných respondentů. Třetí skupinu otázek číslo 10, 11, šetří prevenci a výchovu. Čtvrtá skupina dotazovaných otázek číslo 13, 14 je zaměřena na názory před prevenčním programem „Senior akademie“, (očekávání). Pátá skupina šetřených otázek číslo 15, 16 je během programu „Senior akademie“, ohledně jejich názorů. Šestá skupina šetřených otázek číslo 17, 18 řeší celkové využití v praxi. Standardizované dotazníky byly rozdány seniorům absolvujícím základní a pokročilý program ve školním roce 2014/2015. Celkově bylo seniorům rozdáno 100 ks standardizovaných dotazníků, 50 ks základnímu programu a 50 ks pokročilého programu. Úspěšnost návratu byla 96%, což je v počtu 96 ks vrácených dotazníků, v základním programu bylo vráceno 50 ks a v pokročilém programu bylo vráceno 46 ks.

---

³⁹ PELIKÁN, J. *Základy empirického výzkumu pedagogických jevů*. 2.vyd. Praha: Univerzita Karlova, Karolinum, 2011, s. 57.

3.3 Verifikace hypotéz a diskuze

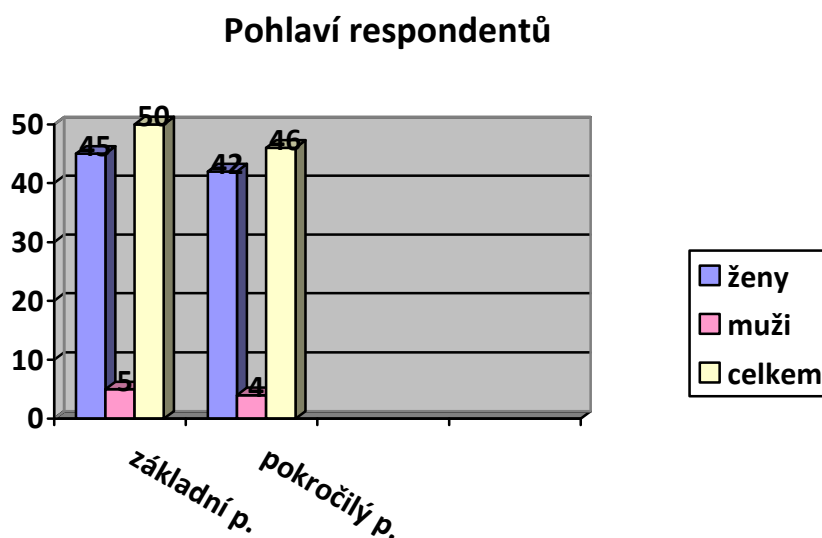
Výsledky šetření standardizovaného dotazníků

Získaná data jsou znázorněna v grafech a tabulkách absolutní četnosti.

Znázorněné výsledky šetření:

Otázka č. 1. Pohlaví?

Graf č. 1: Pohlaví respondentů

Pohlaví	A.Č.- základní program	R.Č.%- základního programu	A.Č.- pokročilý program	R.Č.%- pokročilý program
Ženy	45	90	42	91
Muži	5	10	4	9

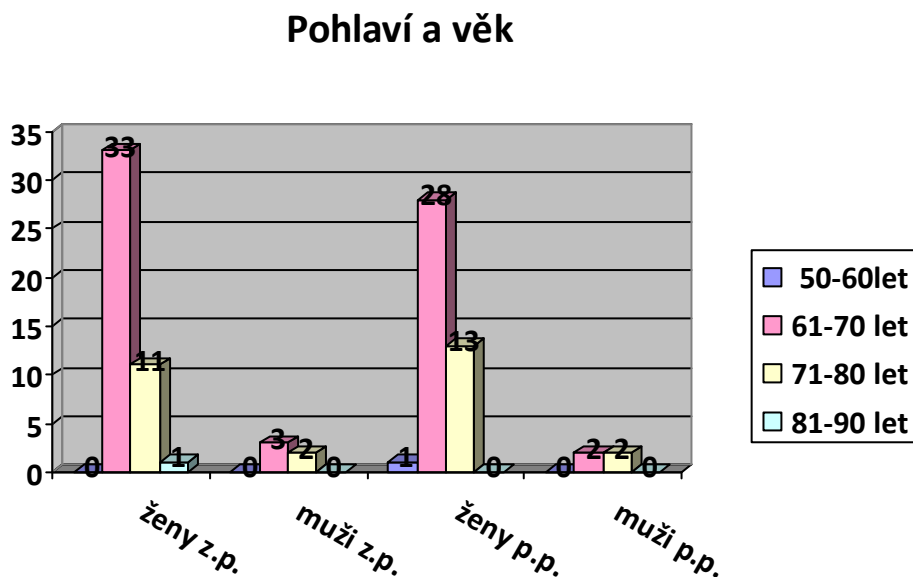
Tab. č. 1: Pohlaví respondentů

Poznámka: základní p. – základní program, pokročilý p. – pokročilý program, A.Č - absolutní četnost, R.Č.% – relativní četnost.

Z odpovědi č. 1. je zřejmé, že mezi účastníky prevenčního programu „Senior akademie“ výrazně převládají ženy. Celkový počet dotazovaných respondentů základního programu je 50 seniorů, z toho převážná většina 45 žen (90%). V pokročilém programu je celkový počet vrácených dotazníků 46 a z tohoto šetření také vyplývá převaha žen 42 (91%) nad muži. Tímto šetřením je prokázáno, že v populaci seniorů převládají více ženy z důvodu, že se ženy dožívají vyššího věku než muži. Dále také musí být brán zřetel na generaci současných seniorů, kteří se v produktivním věku společensky dělili na převážně aktivnější muže, více vzdělanější, než byly ženy. Bylo to takto nastaveno dřívější společnosti, že ženy se více staraly o děti, domácnost a chodily do práce. Proto si více současná generace seniorek vynahrazuje využití svého volného času ke vzdělávání a plnění svých osobních zájmů a koníčků.

Otázka č. 2. Věk?

Graf č. 2: Respondenti dle pohlaví a věku

Pohlaví a věk	A. Č.- základní program	R. Č. %- základní program	A. Č.- pokročilý program	R. Č. %- pokročilý program
Ženy 50-60 let	0	0	1	2
Muži 50-60 let	0	0	0	0
Ženy 61-70 let	33	66	28	61
Muži 61-70 let	3	6	2	4,5
Ženy 71-80 let	11	22	13	28
Muži 71-80 let	2	4	2	4,5
Ženy 81-90 let	1	2	0	0
Muži 81-90 let	0	0	0	0

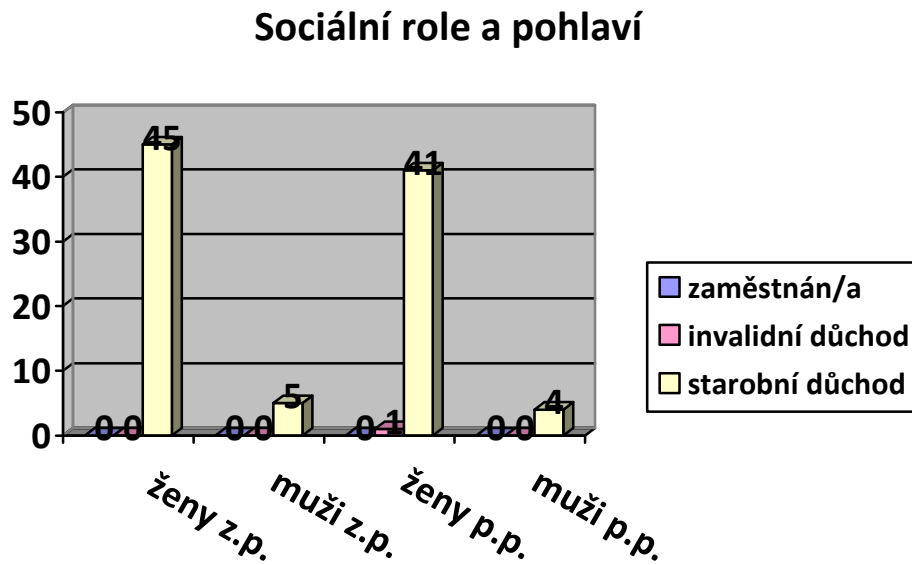
Tab. č. 2: Respondenti dle pohlaví a věku

Poznámka: ženy z.p. – ženy základní program, muži z.p. – muži základní program, ženy p.p. – ženy pokročilý program, muži p.p. – muži pokročilý program.

Z odpovědí č. 2. je patrné, za nejvyšší procentuální zastoupení žen je ve věkové hranici v rozmezí 61-70 let, 33 žen (66%) základního programu a stejný výsledek šetření je také naměřen v pokročilém programu u dotazovaných respondentů u stejné věkové hranice žen 61-70 let, kde je zastoupeno 28 žen (61%). Muži mají nejvyšší počet zastoupen jak v základním programu, což je věková hranice 61-70 let, je zastoupena 3 muži (6%). Věková hranice 71-80 let je zastoupena 2 muži (4%), stejně věkové hranice jsou nejvíce zastoupeny i v pokročilém programu, kde je věková hranice 61-70 let zastoupena 2 muži (4,5%) a věková hranice 71-80 let, která je zastoupena 2 muži (4,5%). Velmi zajímavé je porovnání tohoto výzkumného vzorku s teoretické části v kapitole stáří, kde je stáří rozděleno dle vývojové psychologie na věkovou hranici od 60-74 let na rané stáří, od 75-89 let na pravé stáří a od 90 a více na dlouhověkost. Tím se potvrzuje, že senioři jsou nejvíce aktivní a produktivní ve věkové hranici 61-70 let, což odpovídá ranému stáří.

Otázka č. 3. Jste zaměstnán/a, v invalidním důchodu, nebo starobním důchodu?

Graf č. 3: Sociální role a pohlaví respondentů

<i>Sociální role a pohlaví</i>	<i>A.Č.- základní program</i>	<i>R.Č.%- základní program</i>	<i>A.Č.- pokročilý program</i>	<i>R.Č.%- pokročilý program</i>
Ženy zaměstnány	0	0	0	0
Muži zaměstnány	0	0	0	0
Ženy invalidní důchod	0	0	1	2
Muži invalidní důchod	0	0	0	0
Ženy starobní důchod	45	90	41	89
Muži starobní důchod	5	10	4	9

Tab. č. 3: výzkumný vzorek rozdělen dle sociální role a pohlaví

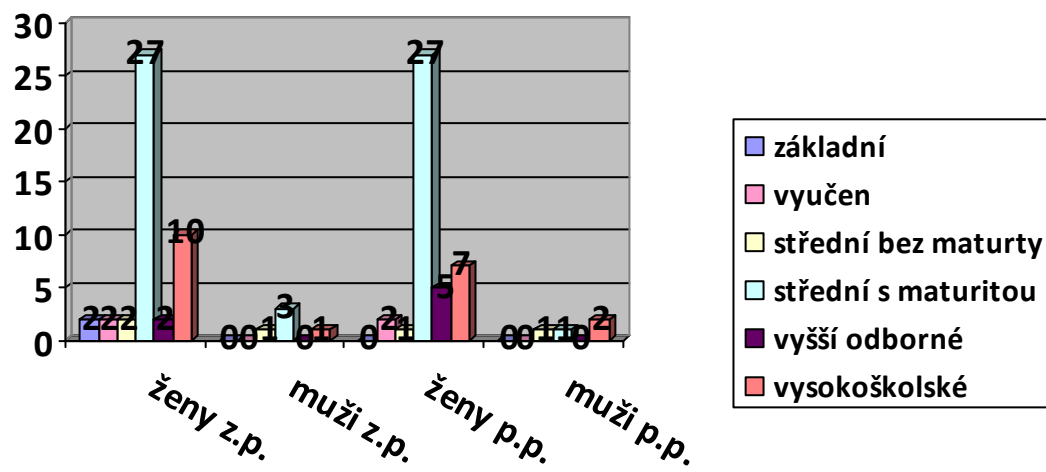
Z odpovědi č. 3. je patrné, že z vybraného výzkumného vzorku základního i pokročilého programu jsou naměřené hodnoty převážně nulové, jak je již výše znázorněno. Převážná většina dotazovaných seniorů uvedla odpověď, že se nachází (ve starobním důchodě) v počtu 45 žen (90%) a v počtu 5 muži (10%) základního programu. V pokročilém programu v počtu 41 žen (89%) uvedených odpovědí a v počtu 4 muži (9%). Z výsledku zkoumaného vzorku je zjištěno, že většina studujících seniorů na „Senior akademii“ se v současné době nachází ve starobním důchodě a svůj volný čas využívají k sebevzdělávání, což dokazují svojí účastí na „Senior akademii“.

Otázka č. 4. Vzdělání?

Graf č. 4: Vzdělání a pohlaví respondentů

Vzdělání respondentů

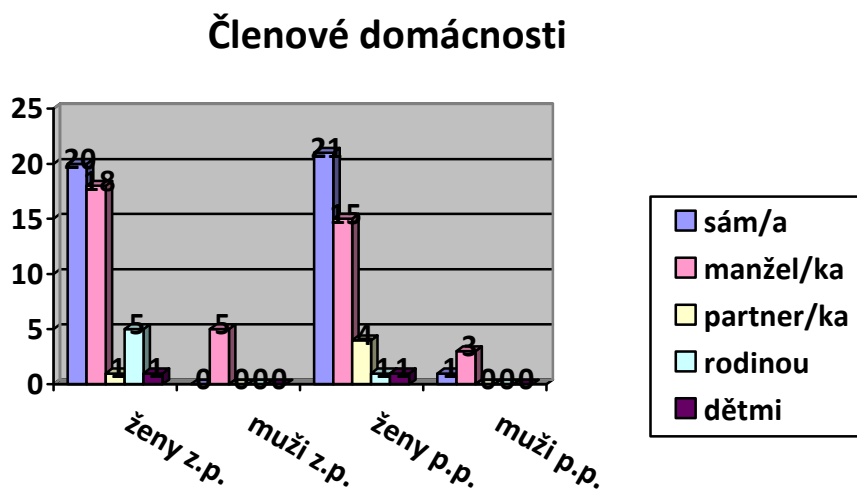
<i>Vzdělání a pohlaví</i>	<i>A.Č.- základní program</i>	<i>R.Č.%- základní program</i>	<i>A.Č.- pokročilý program</i>	<i>R.Č.%-pokročilý program</i>
Ženy základní	2	4	0	0
Muži základní	0	0	0	0
Ženy vyučena	2	4	2	4
Muži vyučen	0	0	0	0
Ženy středoškolské bez maturity	2	4	1	2
Muži středoškolské bez maturity	1	2	1	2
Ženy středoškolské s maturitou	27	54	27	59
Muži středoškolské s maturitou	3	6	1	2
Ženy vyšší odborné	2	4	5	11,5
Muži vyšší odborné	0	0	0	0
Ženy vysokoškolské	10	20	7	15,5
Muži vysokoškolské	1	2	2	4

Tab. č. 4: Vzdělání a pohlaví respondentů

Z odpovědi č. 4. v zastoupení nejvyššího počtu odpovědí ohledně vzdělání seniorů v základním programu v počtu 27 žen (54%) se středoškolským vzděláním s maturitou a 3 muži (6%) se středoškolským vzděláním s maturitou. Na druhém místě v počtu uvedených odpovědí se nachází v počtu 10 žen (20%) s vysokoškolským vzděláním a 1 muž (2%) s vysokoškolským vzděláním. V pokročilém programu výsledky šetření až na malé odchylky jsou téměř stejné v počtu 27 žen (59%) se středoškolským vzděláním s maturitou, 1 mužem (2%) se středoškolským vzděláním s maturitou a v počtu 7 žen (15,5%) s vysokoškolským vzděláním, 2 muži (4%) s vysokoškolským vzděláním. Z výsledku šetření je zřejmá převaha seniorů se středoškolským vzděláním s maturitou, s ohledem na převahu žen s vysokoškolským vzděláním. Tímto se potvrzuje zkušenost, že středoškolsky vzdělaný člověk a vysokoškolsky vzdělaný člověk se bude i nadále ve vyšším věku věnovat svému rozvoji a vzdělávání. U tohoto výzkumného vzorku musí být také přihlédnuto k převaze žen studujících na „Senior akademii“ tj. v zastoupení žen v základním a pokročilém programu „Senior akademie“, kterým se tím potvrzuje již výše uvedený názor na generaci současných senierek.

Otázka č. 5. Bydlíte?

Graf č. 5: Členové domácnosti respondentů

Členové domácnosti	A.Č.- základní program	R.Č.%- základní program	A.Č.- pokročilý program	R.Č.%- pokročilý program
	Ženy samy	20	40	21
Muži sami	0	0	1	2
Ženy s manželem	18	36	15	33
Muži s manželkou	5	10	3	7
Ženy s partnerem	1	2	4	8
Muži s partnerkou	0	0	0	0
Ženy s rodinou	5	10	1	2
Muži s rodinou	0	0	0	0
Ženy s dětmi	1	2	1	2
Muži s dětmi	0	0	0	0

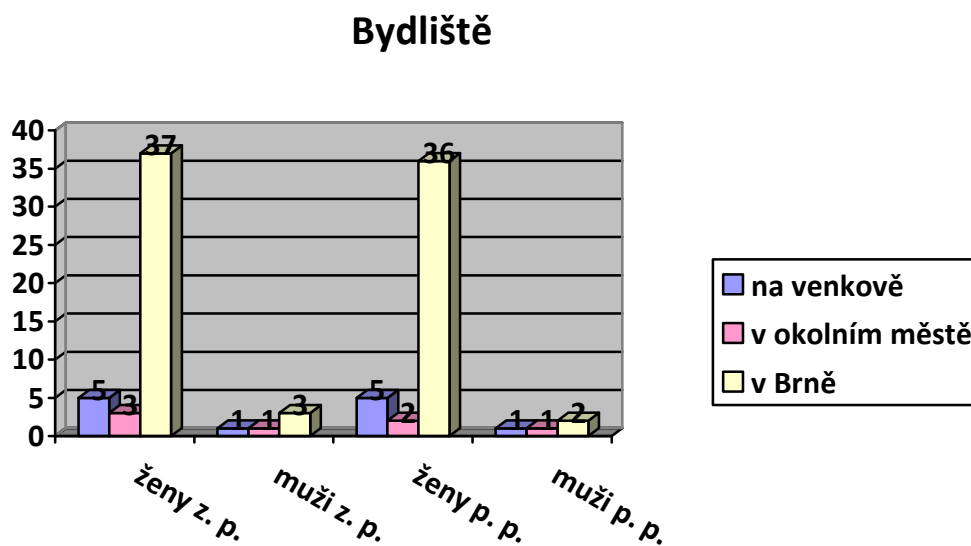
Tab. č. 5: Členové domácnosti respondentů

Z odpovědi č. 5. výzkumný vzorek poskytl informace, o způsobu bydlení dotazovaných respondentů, s kým žijí ve společné domácnosti. Výzkumný vzorek dotazovaných respondentů byl rozdělen dle pohlaví a základního programu a pohlaví pokročilého programu. Tím je zjištěno, že v základním programu zastoupeném převážně ženami, je nejvíce dotazovaných seniorek žijících tzv. „single“ samostatně, bez rodiny, manžela, partnera či dětí počtem 20 žen (40%), v těsné blízkosti co do počtu 18 žen (36%) žijících se svým manželem, oproti tomu muži jsou převážně zastoupeni v základním programu počtem 5 mužů (10%) žijících se svoji manželkou.

V pokročilém programu jsou naměřené hodnoty téměř obdobné, v počtu 21 žen (46%) žijících samostatně a počtu 15 žen (33%) žijících s manželem. S mírnou odchylkou naměřených hodnot v rozdělení počtu mužů zastoupených v pokročilém programu 3 muži (7%) žijících s manželkou a pro srovnání v počtu 1 muže (2%) žijícího samostatně. Na tento výzkumný vzorek lze nahlížet z více uhlů při nalézání odpovědí při analýze výsledků těchto dat. Šetřením je zjištěna vysoká převaha žen žijících samostatně s protikladem co do počtu žen žijících s manželem, které jsou počtem také vysoce zastoupeny. Může se jednat o způsob života, který si absolventky „Senior akademie“ zvolily samy, žít samostatně tzv. „single“. Příčiny mohou být různé, od dobrovolného způsobu života žít sám, nikomu se nepodřizovat, využívat svůj volný čas jen pro sebe, pro svoje zájmy, koníčky a budování kariéry. Další možnou příčinou může být i ztráta blízké osoby, z důvodu vyššího věku partnera, manžela, neboť je statisticky dokázáno, že převážná většina starší populace vyznačující se vysokým věkem v naší společnosti jsou převážně ženy. Výsledek šetření v případě mužů se již potvrzuje výše zmíněné názory k této problematice.

Otázka č. 6. Kde žijete?

Graf č. 6: Místo bydliště respondentů

bydliště	A.Č.- základní program	R.Č.%- základní program	A.Č.- pokročilý program	R.Č.%- pokročilý program
	Ženy na venkově	5	10	5
Muži na venkově	1	2	1	2
Ženy v okolním městě	3	6	2	4
Muži v okolním městě	1	2	1	2
Ženy v Brně	37	74	36	78
Muži v Brně	3	6	2	4

Tab. č. 6: Místo bydliště respondentů

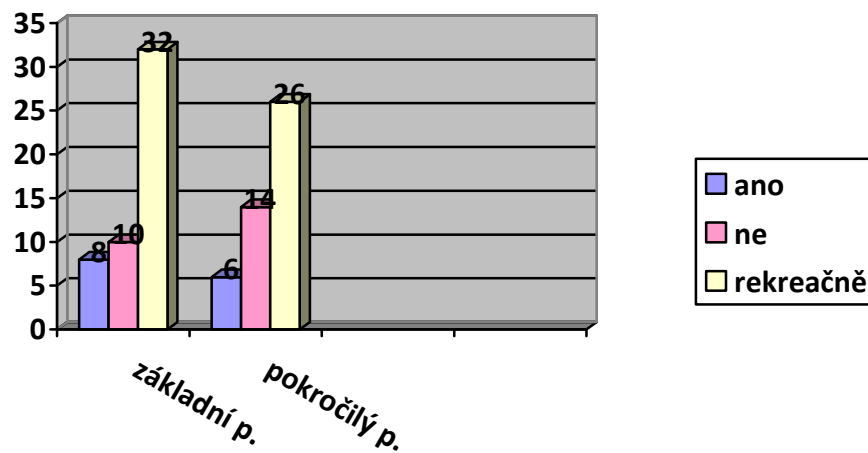
Z odpovědi č. 6. je šetřením zjištěn poznatek o celkové převaze žijících seniorů absolvujících „Senior akademii“ v Brně. V základním programu jsou tyto výsledky nejvíce početně zastoupeny 37 ženami (74%) žijících v městě Brně a 3 muži (6%) žijících v městě Brně.

V pokročilém programu jsou výsledky šetřených dat téměř shodné, v počtu v 36 žen (78%) žijících v městě Brně a 2 muži (4%) žijící v městě Brně. Prevenční program „Senior akademie“ je pořádán Městskou policií Brno, se záštitou Statutárního města Brna, pořádaného převážně pro své občany žijící na území města Brna a blízkém okolí, což je vysokým procentem potvrzeno z výsledků tohoto šetření. Také se mohou přihlásit senioři, kteří žijí trvale na území Jihomoravského kraje. Z výsledků je patrné, že jen velmi malé procento seniorů studujících na „Senior akademii“ dojíždí z okolních měst a vesnic. Je to z důvodů složitějšího dojíždění a také zdravotního stavu seniorů. Starší člověk více preferuje svoje pohodlí, než mladý člověk, byť i za cenu ztráty nových zážitků.

Otázka č. 7. Věnujete se sportu?

Graf č. 7: Volnočasové aktivity - sport

Volnočasové aktivity - sport

Volnočasové aktivity	A.Č.- základní program	R.Č.%- základní program	A.Č.- pokročilý program	R.Č.% - pokročilý program
ano	8	16	6	13
ne	10	20	14	30
rekrečně	32	64	26	57

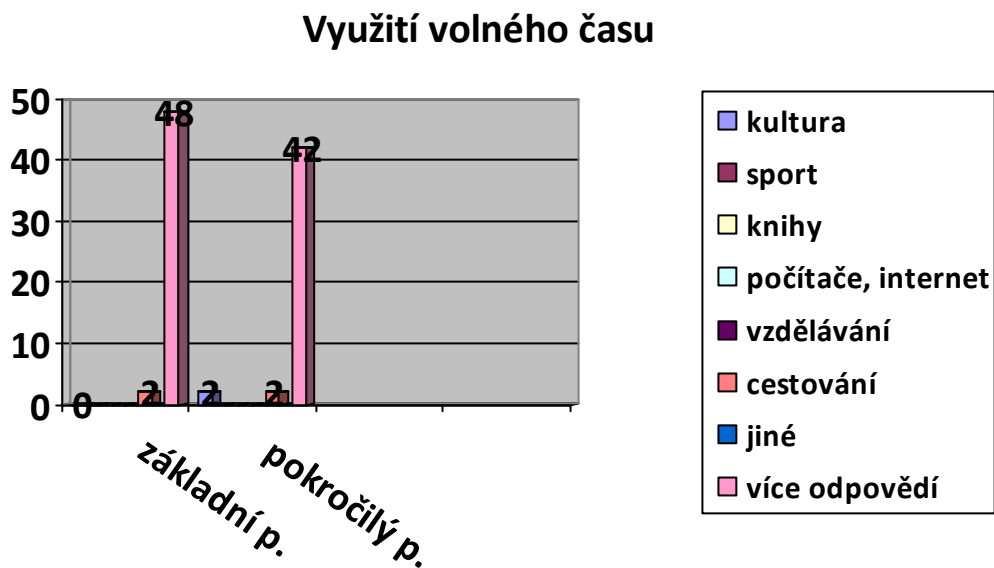
Tab. č. 7: Volnočasové aktivity - sport

Z odpovědí č. 7. je patrné, že dotazovaní senioři, studující na „Senior akademii“ jsou sportovně aktivní. Výzkumný vzorek znázorňuje rozdělení respondentů, zda se věnují sportu aktivně, tedy což v seniorském věku může být formou vedení sportovních oddílů, kroužku, jako je např. „Sokol“, dále rekreačně, jako svůj běžný životní styl tedy koníček, nebo se sportu nevěnují zcela vůbec. Počet dozovaných respondentů, kteří se sportu věnují aktivně a rekreačně je v základním programu zastoupen 8 (16%) respondenty aktivně (ano), 32 (64%) se věnuje sportu jen rekreačně (rekreačně). V pokročilém programu bylo šetřením zjištěno, že 6 (13%) respondentů se věnuje sportu aktivně (ano) a 26 (57%) respondentů se sportu věnuje jen rekreačně (rekreačně). Tímto se dotazovaní senioři udržují v dobré fyzické kondici, která se kladně projevuje na jejich zdravotním stavu a jejich psychice. V současné moderní době pomocí prevence a medializace je kladen velký důraz na správný a zdravý životní styl, věnování se sportu, zdravé výživě a prevenci před vážnými nemocemi. A tímto výsledkem šetření se potvrdilo, že převážná část dotazovaných seniorů tento zdravý životní styl bere jako součást svého běžného života a touto aktivitou také tráví svůj volný čas.

Otázka č. 8. Jaké jsou Vaše zájmy?

Graf č. 8: Využití volného času respondentů

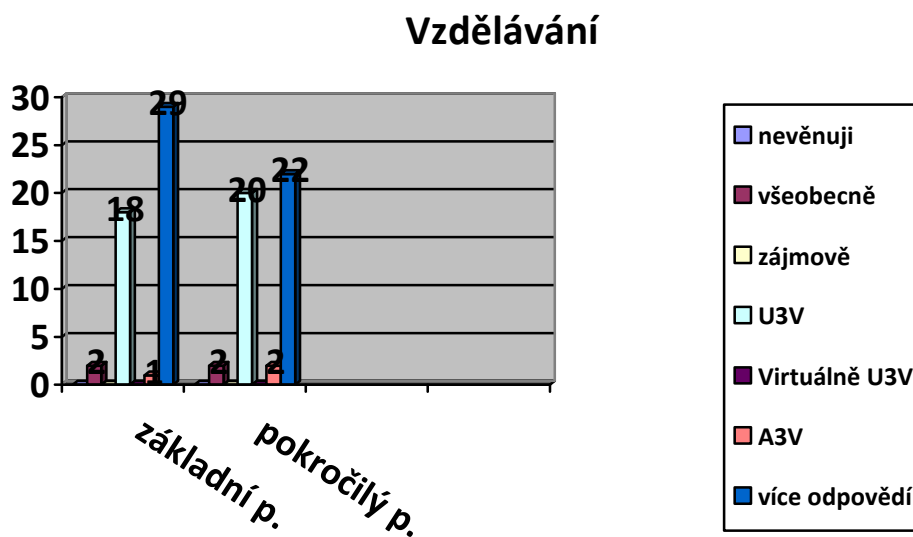
Využití volného času	A.Č.- základní program	R.Č.%- základní program	A.Č.- pokročilý program	R.Č.%- pokročilý program
	Kultura	0	0	2
Sport	0	0	0	0
Knihy	0	0	0	0
Počítače a internet	0	0	0	0
Vzdělání	0	0	0	0
Cestování	2	4	2	4
Jiné	0	0	0	0
Vše dohromady	48	96	42	92

Tab. č. 8: Využití volného času respondentů

V otázce č. 8: výzkumný vzorek popisuje zájmy a využití volného času respondentů. Výsledky šetření v základním, tak i v pokročilém programu dotazovaných respondentů, jsou naměřené hodnoty nulové, kromě hodnot základního programu a to v počtu 2 (4%) dotazovaných respondentů v případě odpovědi cestování a 48 (96%) dotazovaných respondentů v případě všech odpovědí uvedených dohromady, seskládaných dle jejich zájmů a koníčků. V pokročilém programu jsou naměřené hodnoty 2 (4%) dotazovaných respondentů věnujících se kultuře, v případě zájmu o cestování a 42 (92%) v případě více odpovědí uvedených dohromady, dle zájmů dotazovaných respondentů. Z šetření je patrné, že převážná část dotazovaných seniorů je všestranně zaměřena. Jejich škála volnočasových aktivit je široká, což je dokazováno z uvedených odpovědí šetřených dotazníků. Výsledek počtu kombinovaných odpovědí je chronologicky seřazen od nejvyššího počtu k nejnižšímu počtu uvedených odpovědí v pořadí vzdělání, kultura, knihy, sport, počítače, internet, cestování. Stejný postup seřazení vícečetných odpovědí je uveden i na níže uvedených odpovědích. Závěrem lze říci, že převážná část dotazovaných seniorů využívá svůj volný čas různorodě, nejen se zaměřením na jeden druh aktivit.

Otázka č. 9. Věnujete se ve svém osobním volnu vzdělávání, jakému?

Graf č. 9: Vzdělávání seniorů

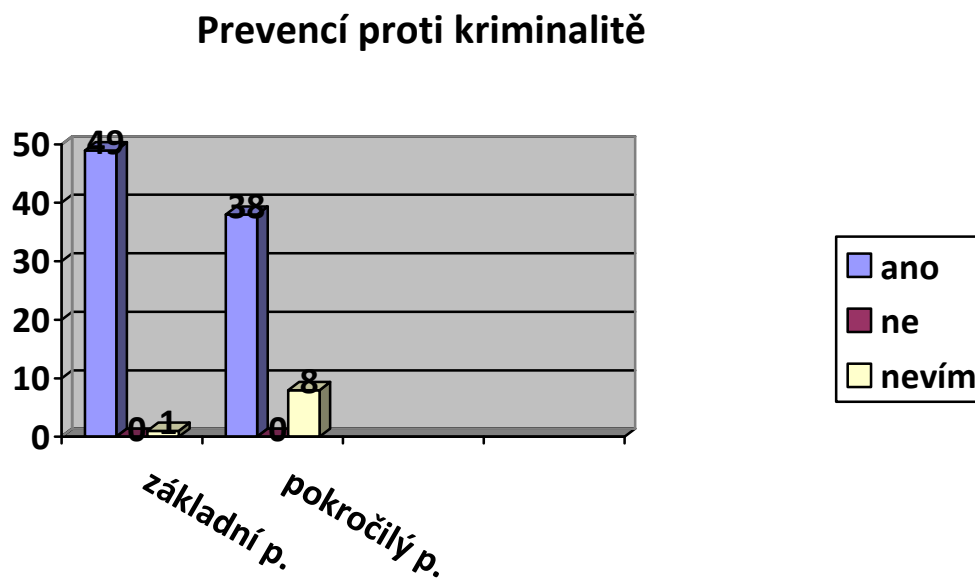
Vzdělávání seniorů	A.Č.-	R.Č.%-	A.Č.-	R.Č.%-
	základní program	základní program	pokročilý program	pokročilý program
Nevěnuji	0	0	0	0
Všeobecně	2	4	2	4
Zájmově	0	0	0	0
U3V	18	36	20	44
Virtuální U3V	0	0	0	0
A3V	1	2	2	4
Vše dohromady	29	58	22	48

Tab. č. 9: Vzdělávání seniorů

Otázka č. 9: výzkumný vzorek rozděluje respondenty, zda se věnují vzdělávání ve svém osobním volně a jakému druhu. Šetřením je zjištěno, že v základním, tak i v pokročilém programu dotazovaných respondentů bylo uvedeno, že převážná část naměřených hodnot byla nulová. Kromě hodnot základního i pokročilého programu to v základním programu uvedlo odpověď 18 seniorů (36%) při odpovědi (U3V) Univerzita třetího věku, 29 (58%) v případě více odpovědí uvedených dohromady, kde převládaly odpovědi chronologicky seřazené (Univerzita třetího věku, Akademie třetího věku, všeobecně a zájmově). V pokročilém programu byly naměřené podobné hodnoty 20 (44%) odpovědí (U3V) Univerzita třetího věku, 22 (48%) v případě více odpovědí uvedených dohromady výše uvedené dle základního programu. Z tohoto šetření vyplývá o zájmu dotazovaných seniorů o vzdělání. Tuto možnost jim poskytuje jak prevenční program „Senior akademie“, tak i mnoho dalších vzdělávacích programů pro seniory pořádaných na vysokoškolské úrovni nebo i více volnočasově zaměřené. V městě Brně je široká nabídka vzdělávacích programů pro seniory, z které si mohou senioři celkově vybrat dle svých zájmů a svého zaměření na určitou problematiku.

Otázka č. 10. Lze výchovou, prevencí a osvětou, předcházet kriminalitě?

Graf č. 10: Prevence kriminality prostřednictvím osvěty

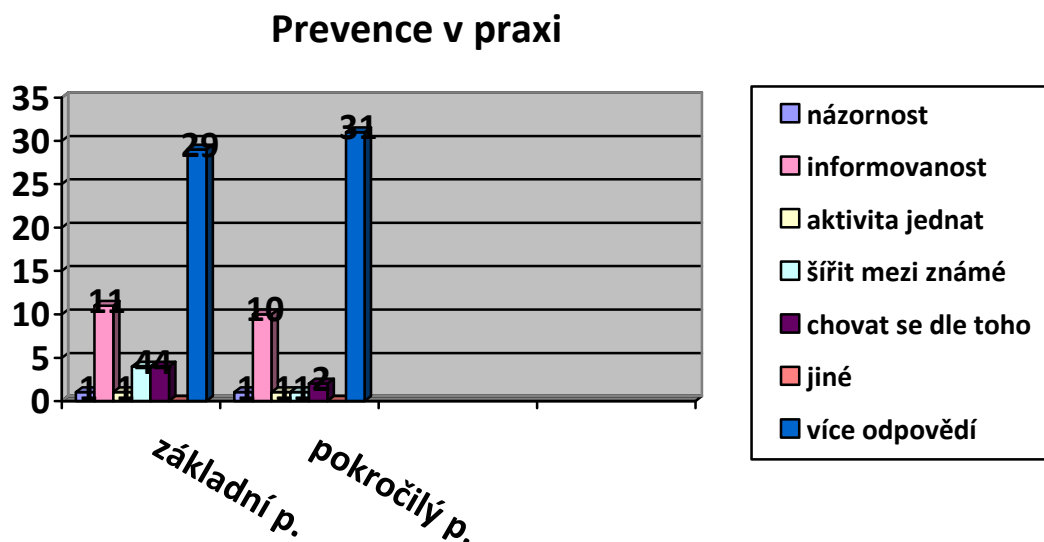
Prevence kriminality	A.Č.-	R.Č.%-	A.Č.-	R.Č.%-
	základní program	základní program	pokročilý program	pokročilý program
Ano	49	98	38	83
Ne	0	0	0	0
Nevím	1	2	8	17

Tab. č. 10: Prevence kriminality prostřednictvím osvěty

Otázka č. 10: výzkumný vzorek podává informace o osobních názorech respondentů o významu prevence, osvěty a výchovy při předcházení boje s kriminalitou. Celkový počet dozvaných respondentů uvedl nejvíce odpovědí v základním programu v počtu 49 (98%) odpovědí, zda lze výchovou, prevencí a osvětou předcházet kriminalitě. V pokročilém programu bylo zodpovězeno na stejnou otázku 38 (83%) odpovědí (ano), s menším rozdílem v poměru oproti základnímu programu v odpovědi (nevím), kde je uvedeno 8 (17%) odpovědí. Šetřením výzkumného vzorku se potvrdilo, že převážná část souhlasí s významem prevence v boji proti kriminalitě, což bylo možnou motivací pro studování na „Senior akademii“. Nepatrný rozdíl v uvedených odpovědích základního programu oproti pokročilému programu je způsoben tím, že senioři již studující pokročilý program „Senior akademie“ více porozuměli problematice prevence v případě boje s kriminalitou. Další možný výklad výzkumného vzorku by musel být ověřen novým šetřením.

Otázka č. 11. Vaše náměty a doporučení jak řešit prevenci?

Graf č. 11: Způsoby řešení prevence v praxi

Způsoby řešení prevence	A.Č.- základní program	R.Č.%- základní program	A.Č.- pokročilý program	R.Č.%- pokročilý program
	Názornost	1	2	1
Informovanost	11	22	10	22
Aktivita jednat	1	2	1	2
Šířit mezi známé	4	8	1	2
Chovat se dle toho	4	8	2	4
Jiné	0	0	0	0
Vše dohromady	29	58	31	68

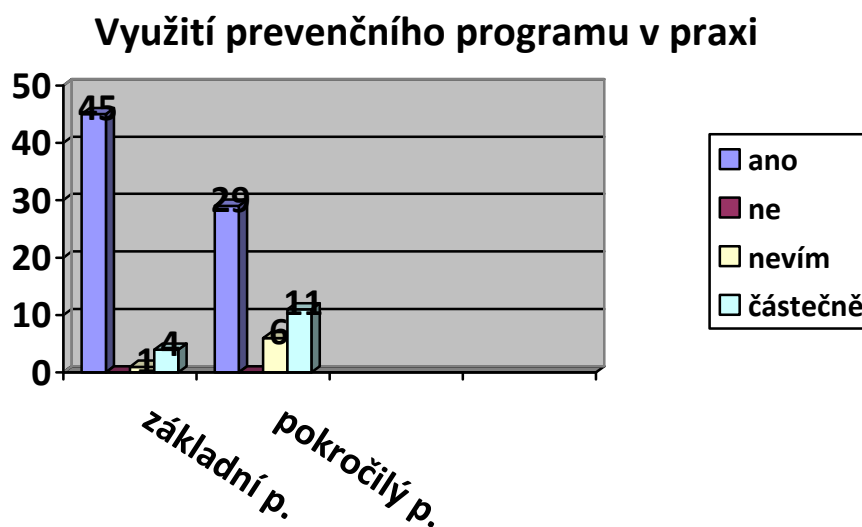
Tab. č. 11: Způsoby řešení prevence v praxi

Otázka č. 11: výzkumný vzorek podává informace o osobních názorech respondentů na způsoby řešení prevence v praxi. Jedná se o názory dotazovaných seniorů studujících na „Senior akademie“, kteří mají již větší přehled o možnostech prevence, jakou formou ji zvolit či prezentovat, aby byla co nejúčinnější v případě pomoci s bojem proti kriminalitě. Nejvyšší zastoupení z uvedených odpovědí v základním programu je 29 (58%) uvedených více odpovědí dohromady. V pokročilém programu bylo zodpovězeno stejným způsobem s počtem 31 (68%) odpovědí daných dohromady. Na druhém místě v základním programu v počtu 11 (22%) odpovědi (informovanost). V pokročilém 10 (22%) odpovědí (informovanost). Dle šetřených odpovědí je zřejmá nutnost využití kombinací metod při řešení prevence kriminality, která je dle dotazovaných respondentů uvedena ve více kombinovaných odpovědí dohromady. V pořadí nejvyšší účinnosti v zastoupení více odpovědí je informovanost, chovat se dle toho, šířit mezi své blízké, pomoci názorností a aktivně jednat. Další možný výklad výzkumného vzorku by musel být ověřen novým šetřením.

Otázka č. 12. Myslíte si, že lze pomocí Prevenčního oddělení zvýšit povědomí o práci Městské policie a lépe umět využít jejich pomoci v krizových situacích?

Graf č. 12: Využití prevenčního programu v praxi dle respondentů

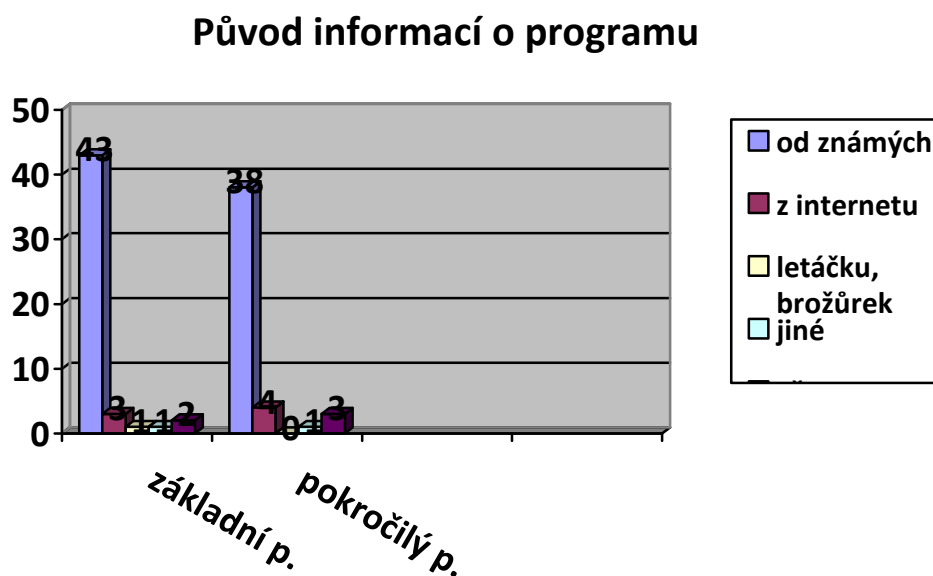
<i>Využití prevenčního programu</i>	<i>A.Č.- základní program</i>	<i>R.Č.%- základní program</i>	<i>A.Č.- pokročilý program</i>	<i>R.Č.%- pokročilý program</i>
Ano	45	90	29	63
Ne	0	0	0	0
Nevím	1	2	6	13
Částečně	4	8	11	24

Tab. č. 12: Využití prevenčního programu v praxi dle respondentů

Otázka č. 12: výzkumný vzorek je rozdělen na využití prevenčního programu v praxi při řešení krizových situací a celkovému povědomí o práci Prevenčního oddělení Městské policie Brno. Výsledek šetřených odpovědí v základním programu oproti pokročilému programu se v počtu uvedených odpovědí liší. Při porovnání základního programu, kde je nejvíce zastoupeno 45 (90%) odpovědí (ano) a velmi malá část v odpovědi (nevím), (částečně) je v pokročilém programu zodpovězeno v počtu 29 (63%) odpovědí (ano), 6 (13%) odpovědí (nevím), 11 tj. (24%) odpovědí (částečně). Z dotazovaného výsledku šetření se potvrdil rozdíl názoru studentů základního programu „Senior akademie“ oproti pokročilému programu. Je zřejmé, že studenti pokročilého programu dospěli při studiu k názoru, že samostatné vzdělání a správný postup k řešení krizové situace jen nestačí, ale musí být použito více pomocných faktorů, které mohou úspěšně zvládnout krizovou situaci.

Otázka č. 13. Odkud jste se dozvěděl/a o studijním programu „Senior akademie“?

Graf č. 13: Původ informací o preventivním programu „Senior akademie“

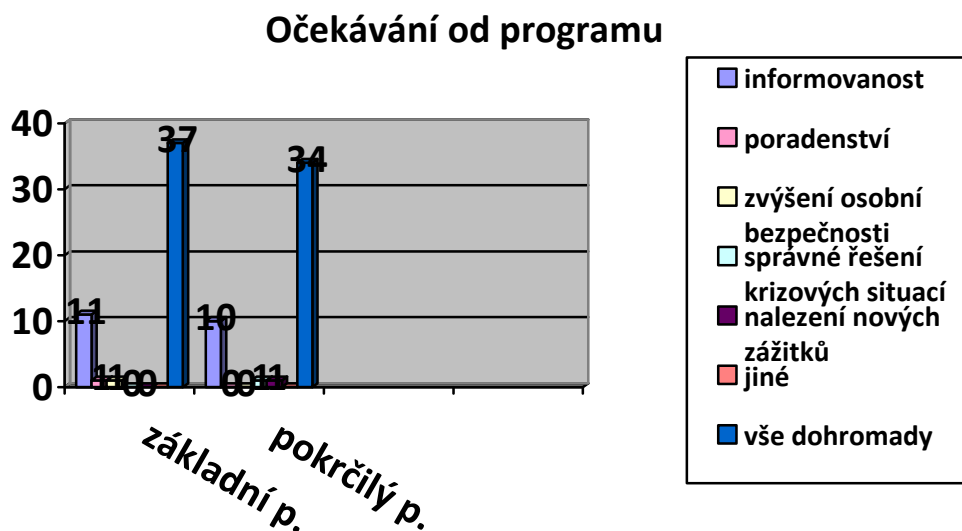
Původ informací	A.Č.-	R.Č.%-	A.Č.-	R.Č.%-
	základní program	základní program	pokročilý program	pokročilý program
Od známých	43	86	38	83
Z internetu	3	6	4	8
Letáček, brožůrek	1	2	0	0
Jiné	1	2	1	2
Vše dohromady	2	4	3	7

Tab. č. 13: Původ informací o preventivním programu „Senior akademie“.

Otázka č. 13: získané odpovědi výzkumného vzorku poskytují celkové informace, odkud se dotazovaní respondenti dozvěděli o prevenčním programu „Senior akademie“. Z šetřených odpovědí v základním programu je uvedeno nejvíce 43 (86%) odpovědi (od známých), v pokročilém programu na 38 (83%) odpovědi (od známých), další odpovědi jak v základním programu, tak i v pokročilém programu, jsou procentuelně velmi nízko zastoupeny a při odpovědi (z letáčku a brožůrek) v pokročilém programu jsou hodnoty zcela nulové. Tato nulová hodnota logicky vyplývá z návaznosti základního programu na prevenční program „Senior akademie“. Šetřením je zjištěno, že předchozí absolventi „Senior akademie“ dále doporučují prevenční program „Senior akademie“ svým známým a přátelům, což nejvíce potvrzuje úspěšnost tohoto prevenčního programu. Dalším v pořadí z četných odpovědí bylo patrné získávání informací o „Senior akademii“ z internetu, což potvrzuje všestranné zájmy seniorů studujících na „Senior akademii“.

Otázka č. 14. Co očekáváte od studijního programu „Senior akademie“?

Graf č. 14: Očekávání respondentů od studijního programu „Senior akademie“.

Očekávání	A.Č.-	R.Č.%-	A.Č.-	R.Č.%-
	základní program	základní program	pokročilý program	pokročilý program
Informovanost	11	22	10	22
Poradenství	1	2	0	0
Zvýšení osobní bezpečnosti	1	2	0	0
Správné řešení krizových situací	0	0	1	2
Nalezení nových zážitků	0	0	1	2
Jiné	0	0	0	0
Vše dohromady	37	74	34	74

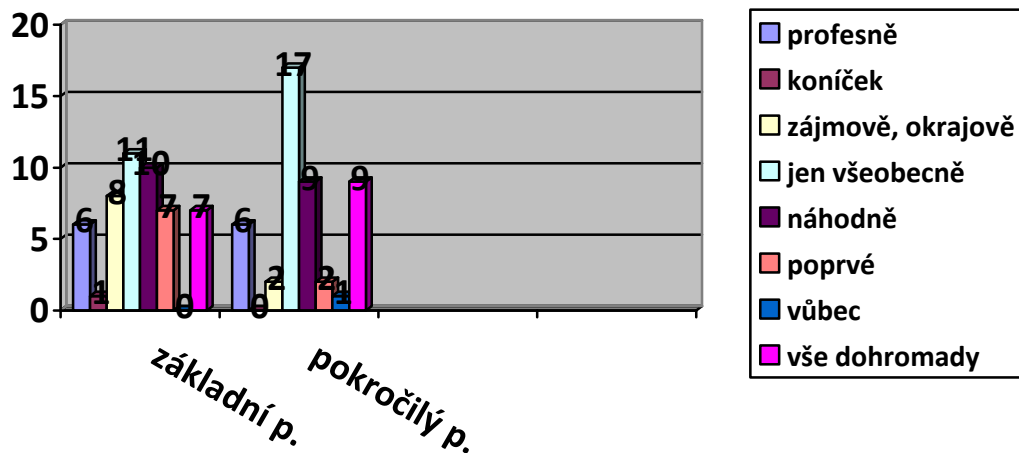
Tab. č. 14: Očekávání respondentů od studijního programu „Senior akademie“

Otázka č. 14: výzkumný vzorek poskytuje informace, co očekávají dotazovaní respondenti od prevenčního programu „Senior akademie“. Při hodnocení tohoto výzkumného vzorku v základním, tak i pro pokročilý program, je zastoupení odpovědí obou programů téměř shodné. Nejvíce odpovědí základního programu počtem 37 (74%) uvedených více odpovědí dohromady, chronologicky zastoupených (informovanosti, správného řešení krizových situací, nalezení nových zážitků, zvýšení osobní bezpečnosti, poradenství). Dále je na druhém místě v pořadí uvedených čtených odpovědí očekávající (informovanost) zastoupeno počtem 11 (22%). V pokročilém programu pro porovnání jsou naměřené hodnoty počtem 34 ks (74%) uvedeno více odpovědí chronologicky uvedených jak v základním programu, 10 ks (22%) očekávají (informovanost). Výsledky výzkumného šetření z části poukazují na informovanost, kterou dotazovaní senioři očekávají od studia prevenčního programu „Senior akademie“. Přesto lze šetřením potvrdit, při nejvíce uvedených odpovědí dohromady, na individualitu v přístupu a očekávání každého budoucího studenta od prevenčního programu „Senior akademie“.

Otázka č. 15. Setkal/a jste se s některými tématy „Senior akademie“ již dříve?

Graf č. 15: Předcházející zkušenosti s tématy přednášek v programu „Senior akademie“

Předcházející zkušenosti s tématy

Zkušenosti	A.Č.-	R.Č.%-	A.Č.-	R.Č.%-
	základní program	základní program	pokročilý program	pokročilý program
Profesně	6	12	6	13
Koníček	1	2	0	0
Zájmově, okrajově	8	16	2	4
Jen všeobecně	11	22	17	37
Náhodně	10	20	9	20
Poprvé	7	14	2	4
vůbec	0	0	1	2
Vše dohromady	7	14	9	20

Tab. č. 15: Předcházející zkušenosti s tématy přednášek v programu „Senior akademie“

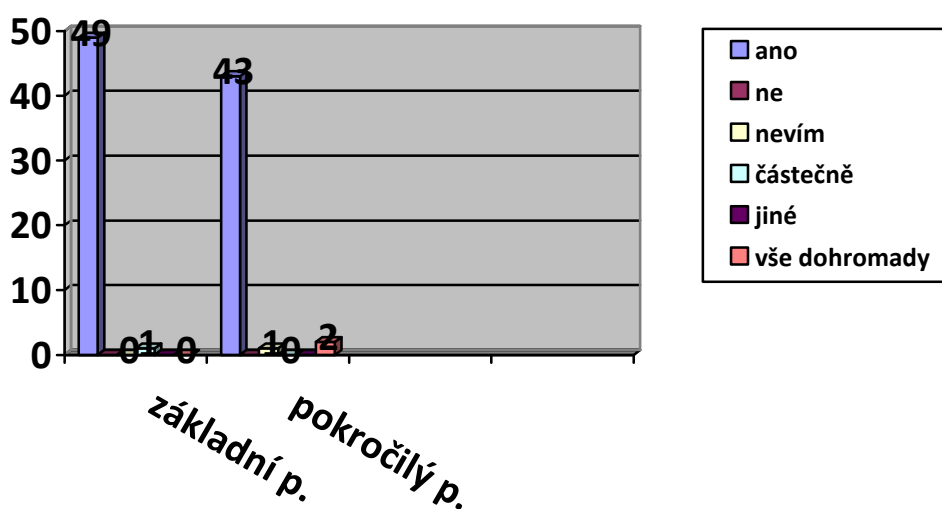

Otázka č. 15: výzkumný vzorek šetřením podává informace o zkušenostech dotazovaných respondentů o dřívějším setkání s tématy přednášenými na „Senior akademii“. Dotazovaní respondenti výzkumného vzorku uvádějí nejvíce, že se s přednášenými tématy setkali dříve ve svém životě spíše jen všeobecně v počtu 11 (22%) odpovědí základního programu a 17 (37%) odpovědi pokročilého programu a náhodné setkání s přednášenými tématy v počtu 10 (20%) odpovědí základního programu a v počtu 9 (20%) pokročilého programu. Ostatní příklady jsou téměř vyrovnané. Také je zastoupena kombinace více uvedených odpovědí dohromady, kde také přetrvává z šetřených dotazníků všeobecně a zájmově odpovědi na prvním místě, dále zájmově a okrajově, a velmi malé procento dotazovaných respondentů uvedlo profesně a jako svůj koníček. Tímto se potvrzuje přínos a obohacení pro nové studenty „Senior akademie“ studiem tohoto preventivního programu.

Otázka č. 16. Myslíte si, že pomocí programu „Senior akademie“ lze zvýšit povědomí o práci Městské policie, Státní policie, Celní policie, Hasičského záchranného sboru a Zdravotnické záchranné službě?

Graf č. 16: Zvýšení povědomí o záchranných a bezpečnostních složkách pomocí programu „Senior akademie“

Zvýšení povědomí o záchranných a bezpečnostních složkách

Zvýšení povědomí	A.Č.- základní program	R.Č.%- základní program	A.Č.- pokročilý program	R.Č.%- pokročilý program
Ano	49	98	43	94
Ne	0	0	0	0
Nevím	0	0	1	2
Částečně	1	2	0	0
Jiné	0	0	0	0
Vše dohromady	0	0	2	4

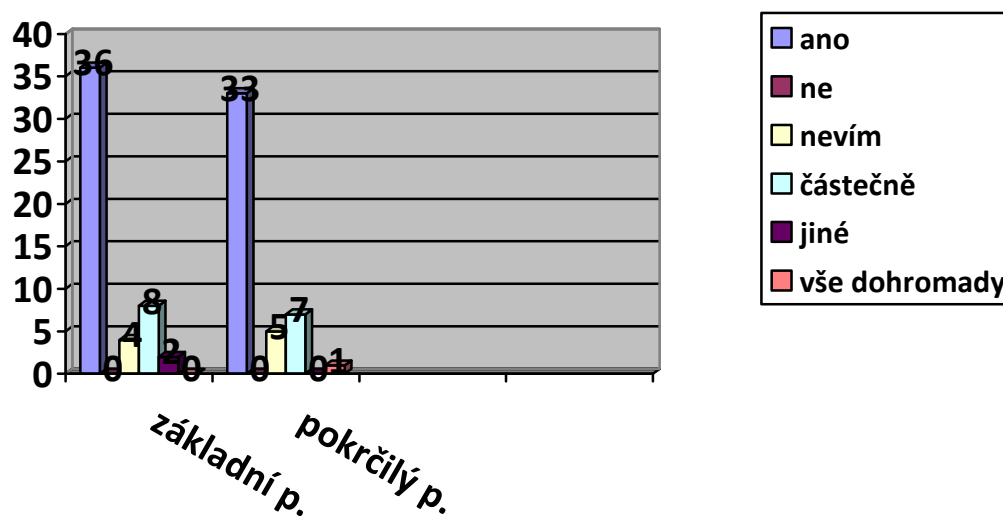
Tab. č. 16: Zvýšení povědomí o záchranných a bezpečnostních složkách pomocí programu „Senior akademie“

Otázka č. 16: výzkumný vzorek podává informace o významu prevenčního programu „Senior akademie“ o celkovém povědomí dotazovaných respondentů o práci Integrovaných záchranných a bezpečnostních složek. Šetřením bylo zjištěno, že i v základním, tak i v pokročilém programu je uvedeno, že většinová část naměřených hodnot je nulová. Kromě většinové hodnoty, a to v základním programu bylo zjištěno 49 (98%) zodpovězeno (ano), v pokročilém programu bylo naměřeno 43 ks tj. (94%) zodpovězeno (ano) Z šetření je patrný většinový souhlas o povědomí a významu prevenčního programu „Senior akademie“ o práci záchranných a bezpečnostních složkách.

Otázka č. 17. Pomohl Vám program „Senior akademie“ lépe využít pomoci bezpečnostních a záchranných složek v krizových situacích?

Graf č. 17: Zlepšení využití pomoci bezpečnostních a záchranných složek

Zlepšení využití bezpečnostních a záchranných složek

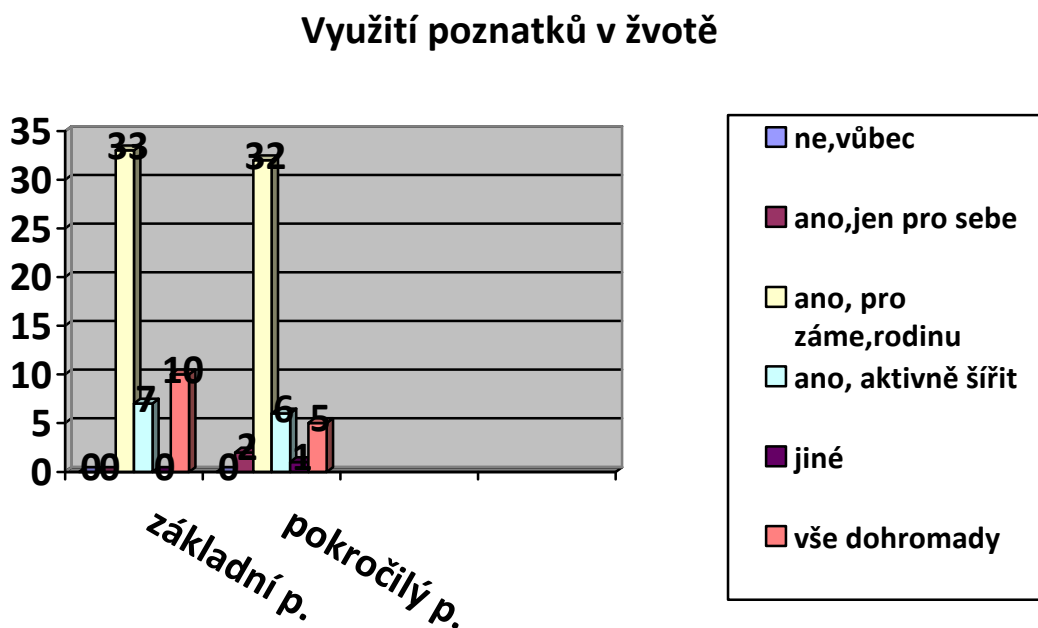
Zlepšení využití	A.Č.-	R.Č. %-	A.Č.-	R.Č. %-
	základní program	základní program	pokročilý program	pokročilý program
Ano	36	72	33	72
Ne	0	0	0	0
Nevím	4	8	5	11
Částečně	8	16	7	15
Jiné	2	4	0	0
Vše dohromady	0	0	1	2

Tab. č. 17: Zlepšení využití pomoci bezpečnostních a záchranných složek

Otázka č. 17: výzkumný vzorek šetřením podává informaci o přínosu prevenčního programu „Senior akademie“, zda pomohl dotazovaným respondentům lépe využít pomoci bezpečnostních a záchranných složek při řešení krizové situace. Většinová část dotazovaných respondentů nejvíce souhlasí s dotazovaným názorem 36 odpovědí (72%) odpovědi (ano) základního programu, v pokročilém programu na 33 odpovědí (72%) odpovědi (ano). Závěrem lze říci, že se znovu potvrzuje význam prevence a osvěty a celkového přínosu prevenčního programu „Senior akademie“.

Otázka č. 18. Využíváte získané informace absolvováním „Senior akademie“ a bude se jimi řídit?

Graf č. 18: Využití získaných poznatků v osobním životě

<i>Využití v osobním životě</i>	<i>A.Č.- základní program</i>	<i>R.Č.%- základní program</i>	<i>A.Č.- pokročilý program</i>	<i>R.Č.%- pokročilý program</i>
Ne, vůbec	0	0	0	0
Ano, pro sebe	0	0	2	4
Ano, pro známe, rodinu	33	66	32	70
Ano, aktivně šířit	7	14	6	13
Jiné	0	0	1	2
Vše dohromady	10	20	5	11

Tab. č. 18: Využití získaných poznatků v osobním životě

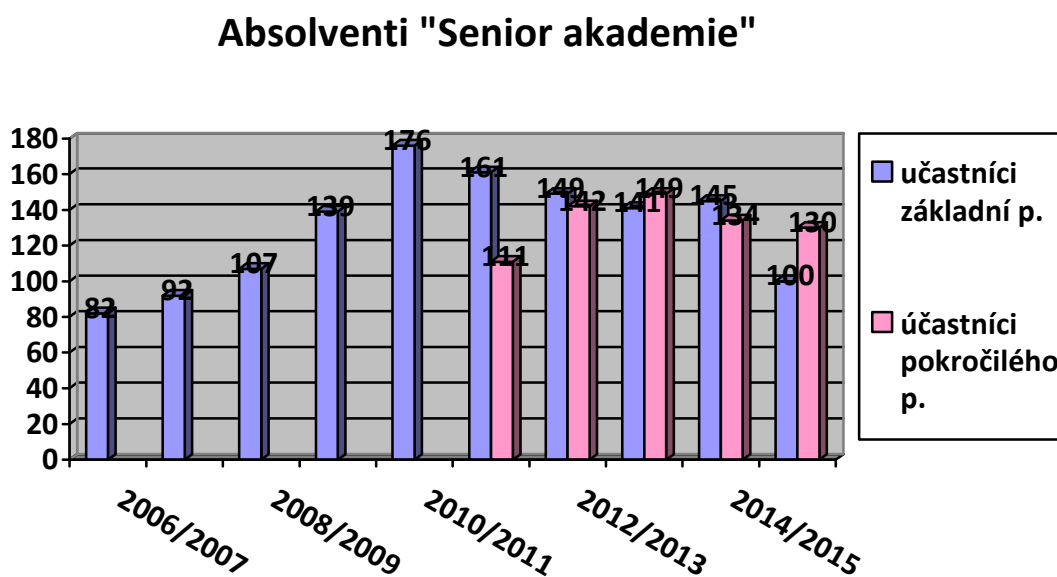
Otázka č. 18: výzkumný vzorek je rozdělen na informace, zda se dotazovaní respondenti řídí získanými znalostmi nabytými studiem prevenčního programu „Senior akademie“ o prevenci ve svém životě a zda ji také šíří ve svém okolí. Nejvyšší zastoupení získaných odpovědí v základním programu na 33 (66%) odpovědi (ano, pro známe, rodinu, sebe), a v pokročilém programu téměř shodnou odpovědi 32 (70%) odpovědi (ano, pro známe, rodinu, sebe). Lze konstatovat dle uvedených šetřených odpovědí, že dotazovaní senioři velmi málo až na malé procento dotazovaných seniorů budou aktivně šířit získané poznatky ze studia na „Senior akademii“ veřejně v naší společnosti. Ale naopak absolventi budou prevenčně působit jen pro své známé a svoji rodinu, což je patrné z vyhodnocené otázky č. 18.

Výsledek šetření obsahové analýzy

Výsledek šetření obsahové analýzy je doplněn jen o potvrzení výsledků dotazníkového šetření. Získaná data jsou znázorněna v grafu č. 1. a v tabulce č. 1.

Znázorněný graf a tabulka je získán z elektronických dat absolventu „Senior akademie“, pro evidenci a statistiku Prevenčního oddělení Městské policie Brno.

Graf č. 1: Absolventi prevenčního programu „Senior akademie“ v ročnících

	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	celkem
A.Č.- základní p.	82	92	107	139	176	161	149	141	145	100	1292
R.Č.%- základní p.	6	7	8	10	14	13	12	11	11	8	100
A.Č.- pokročilý p.	0	0	0	0	0	111	142	149	134	130	666
R.Č.%- pokročilý p.	0	0	0	0	0	17	21	22	20	20	100

Graf č. 1 a tabulka č. 1: Znázorněná data byla získaná z elektronické evidence (excelových tabulek) absolventů od počátku založení prevenčního programu „Senior akademie“. Výše uvedený graf znázorňuje počet absolventů v jednotlivých školních ročnících. Začátek prvního školního roku je 2006/2007 a je již výše podrobněji popsán v teoretické části v kapitole Andragogika prevenční program „Senior akademie“. Z výše uvedených hodnot v grafu je patrný vzestup počtu absolventů „Senior akademie“ Důkazem o vzrůstající zájmu o tento prevenční program, ve školním roce 2011/2012 je vznik pokročilého programu „Senior akademie“. Jedná se o nástavbový program základního programu. Znázorněná data základního programu mají vzestupnou tendenci do školního roku s nejvyšší na měřenou hodnotu ve školním roce 2010/ 2011 a dle grafu mají dále sestupnou tendenci. Stejným způsobem působí i hodnoty absolventů v ročnících pokročilého programu. Od počátku až po nejvýše uvedenou hodnotu absolventů ve školním roce 2013/2014 pokročilého programu. Dále počet absolventů klesá. Tato tendence vzestupu a následného sestupu v zájmu návštěvnosti je klamná, z důvodu možné maximální kapacity studentu jak v základní, tak i v pokročilém programu. Důkazem je stálý počet absolventů v jednotlivých školních ročnících.

3.4 Verifikace hypotéz

Na základě analýzy se došlo k těmto výsledkům, při ověřování hypotéz:

H1: „Senior akademii“ navštěvují aktivní senioři.

Hypotéza č. 1. se potvrdila, jak vyplývá z analýzy šetřených otázek.

H2: Senioři aktivně využívají prevenční programy „Senior akademie“ pro sebe a své okolí.

Hypotéza č. 2. se potvrdila, jak vyplývá z analýzy šetřených otázek.

H3: Návštěvnost a zájem seniorů o prevenční program „Senior akademie“ celkově stoupá.

Hypotéza č. 3 se potvrdila, jak vyplývá z analýzy šetřených otázek ze standardizovaného dotazníku a dále pro doplnění informací k ověření či vyvrácení hypotézy č. 3, která byla také potvrzena obsahovou analýzou excelové tabulky základního a pokročilého programu „Senior akademie“.

ZÁVĚR

Tématem bakalářské práce je prevenční program „Senior akademie“ se zaměřením na jeho význam a přínos pro jeho absolventy. Díky rychle měnící se moderní době se také mění požadavky na každého jedince žijícího v této společnosti. Tento nátlak se nevyhne žádné- mu z nás, ani našim seniorům. Možným řešením při pružném reagování na měnící se poža- davky moderní společnosti může být vzdělávání, sebevzdělávání. Této problematice je v teoretické části této bakalářské práce věnována andragogika, která se zabývá vzděláva- ním dospělých a seniorů. Cílem této kapitoly bylo představit andragogiku, její možné dru- hy a způsoby vzdělávání, se zaměřením na projekt prevence kriminality „Senior akade- mie“, pořádané Preventivně informačním oddělením, Městské policie Brno. Prevenční program „Senior akademie“ je vzdělávací program obdobný Univerzitě třetího věku, pořá- daný pro seniory, jejich bezpečí a předcházení možných rizik, která dnešní seniory ohrožu- jí.

Druhá část teoretické části vymezuje gerontologii jako vědní disciplínu věnující se stáří, procesu stárnutí, potřebám seniorům a jejich následné péči. Seniorům, neboli pojmu „seni- or“, který není striktně vymezen, jen věkem, ale i sociálním postavením, jeho zkušenostmi a osobními potřebami. Stáří přináší nenávratné změny zjevné na každém jedinci. Jen po- zvolna se mění názory na tuto problematiku.

V praktické části bylo pracováno s výzkumným vzorkem 96 účastníků základního a pokro- čilého programu „Senior akademie“ První stanovená hypotéza byla potvrzena odpověďmi na otázky číslo 7, 8, 9. Senioři navštěvující program jsou aktivní nejen co se týče fyzické kondice, ale i mentálního zdraví. Rekrečně se pravidelně věnují sportu a jsou aktivními členy sportovních kroužku, například Sokol. Svůj volný čas věnují různým volnočasovým aktivitám, hlavně kultuře, čtení knih a cestování. Zajímá je další vzdělávání. Navštěvují Univerzitu třetího věku a programy primárně pořádané pro seniory se zaměřením na zvý- šení jejich bezpečnosti a informovanosti. Nabyté znalosti absolventi programu aktivně vy- užívají pro sebe a své okolí co vyplývá z odpovědi na otázku č. 18. Z odpovědi dále vyplý- vá, že senioři považují za důležité v programu pokračovat, protože výchova a informa- nost jsou základem prevence proti kriminalitě. Přínosem programu je mimo jiné jeho prak- tické využití v krizových situacích. I z tohoto důvodu zájem o studijní místa v programu stoupá. Absolventi kurzu ho doporučují svým známým, a proto od začátku školního roku

2006/2007 stabilně narůstá počet účastníků v kurzu „Senior akademie“. Důkazem tohoto zájmu je vznik pokročilého programu ve školním roce 2011/2012.

Vzdělávání člověka nekončí absolvováním střední, případně vysoké školy. Je nutností vzdělávat se celý život i v seniorském věku, tak, aby jednotlivci zůstali plnohodnotnými členy společnosti co nejdéle.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Knihy

BENEŠ, M. *Andragogika 2., aktualizované rozšířené vydání*. 2. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2014, 176. s. ISBN 978-80-247-4824-5.

BOČKOVÁ, V. A KOL., *Aktuální problémy výchovy a vzdělání dospělých*. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého 1994, 50 s. ISBN 80-7067-358-3.

DISMAN, M., *Jak se vyrábí sociologická znalost*. 3. vyd. Praha: Univerzita Karlova, 2000, 374 s. ISBN 80-246-0139-7.

FÜRST, M. *Psychologie, Z německého originálu přeložil Horák*. Olomouc: Votobia, 1997, 263 s. ISBN 80-7198-199-0.

CHRÁSKA M., *Metody pedagogického výzkumu*. Praha: Grada Publishing a. s., 2007, 272 s. ISBN 978-80-247-1369-4.

KRAUS, B., POLÁČKOVÁ, V., *Člověk-Prostředí-Výchova: k otázkám sociální pedagogiky*. Brno: Padio, 2001, 199 s. ISBN 978-80-7315-004-4.

MACHALOVÁ, M. *Psychológia vo vzdelávaní dospelých*. 2. vyd. Bratislava: Gerlach Print, spol. s.r.o., 2006, 254 s. ISBN 80-89142-07-9.

MAZÁNKOVÁ, L. *Základy didaktiky*. Brno: IMS Brno, 2006, 35 s.

MÜHLPACHR, P. *Gerontopedagogika*. Brno: Masarykova univerzita, 2004, 204 s. ISBN 80-210-3345-2.

MÜHLPACHR, P. *Schola Gerontologica*. Brno: Masarykova univerzita, 2005, 314 s. ISBN 80-210-3838-1.

MÜHLPACHR, P., ml. BARGEL, M. *Senioři z pohledu sociální pedagogiky*. Brno: IMS, 2011, 180 s. ISBN 978-80-87182-21-5.

ONDRÁKOVÁ, J., TAUCHMANOVÁ, V., JANIŠ ML., K., PAVLÍKOVÁ, S., JEHLIČKA, V. *Vzdělávání seniorů a jejich specifika*. Pavel Mervat, 2012, 172 s. ISBN 978-80-7465-038-3.

PELIKÁN, J. *Základy empirického výzkumu pedagogických jevů*. 2. vyd. Praha: Univerzita Karlova, Karolinum, 2011, 270 s. ISBN 978-80-246-1916-3.

SAMUEL, D., *Paměť Jak ji ztrácíme, a můžeme zlepšit*. Havlíčkův Brod: Grada Publishing, spol. s.r.o. 2002, 108 s. ISBN 80-247-0186-3.

SKUTIL, M. A KOL. *Základy pedagogického-psychologického výzkumu pro studenty učitelství*. Praha: Portál, s.r.o., 2011, 256 s. ISBN 978-80-7367-778-7.

TISKOVÝ ODBOR MPB. ODBOR PREVENCE MPB. *Městská policie Brno historie a současnost*: Brno 2012, 224 s.

VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie II.*, Praha: Univerzita Karlova, 2008, 461 s. ISBN 978-80-246-1318-5.

Odborné časopisy a brožury

PREVENTIVNĚ INFORMAČNÍ ODDĚLENÍ MĚSTSKÉ POLICIE BRNO. *Souhrnná informace o projektu prevence kriminality „Senior akademie“ 2014/015*. Brno: Městská policie Brno, 2014.

Internetové zdroje

ABZ.cz: slovník cizích slov - on-line hledání[online] [cit. 2015-03-28].

Dostupné z:

http://www.slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/hledat?cizí_slovo=prevence&typ_hledání=prefix.

Český statistický úřad [CZ] [online] [cit. 2015-01 19].

Dostupné z:

https://www.czso.cz/csu/tz.nsf/i/csu_statistiky_nezkreslujte20121001/.

O ČNB – Česká národní banka [online] [cit. 2015-02 28].

Dostupné z: http://cnb.cz/cs/o_cnb/

PMS - probační a mediační služba České republiky - mediace[online] [cit. 2015-03 06].

Dostupné z:

<https://www.pmscr.cz/mediace/>.

Prevence - Městská policie Brno [online] [cit. 2014-11 24].

Dostupné z:

<http://www.mpb.cz/prevence/>.

Úvodem Městské policie Brno [online] [cit. 2015-03 28].

Dostupné z:

www.mpb.cz/uvodem/.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

Základní p.	Základní program	43
Pokročilý p.	Pokročilý program	43
A.Č.	Absolutní četnost	43
R.Č.%	Relativní četnost	43
R.Č.%	Relativní četnost	43
Ženy z.p.	Ženy základní program	43
Muži z.p.	Muži základní program	45
Ženy p.p.	Ženy pokročilý program	45
Muži p.p.	Muži pokročilý program	45

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Souhrnná informace o projektu prevence kriminality „Senior akademie“

Obrázek 2: Absolventské listy

Obrázek 3: Průvodce pro seniory

Obrázek 4: Průvodce občana krizovou situací a mimořádnou situací

Obrázek 5: Sebeobrana pro seniory

SEZNAM TABULEK

Tabulka č. 1: Pohlaví respondentů	43
Tabulka č. 2: Respondenti dle pohlaví a věku	45
Tabulka č. 3: výzkumný vzorek rozdělen dle sociální role a pohlaví	47
Tabulka č. 4: Vzdělání a pohlaví respondentů	50
Tabulka č. 5: Členové domácnosti respondentů	52
Tabulka č. 6: Místo bydliště respondentů	54
Tabulka č. 7: Volnočasové aktivity - sport	56
Tabulka č. 8: Využití volného času respondentů	58
Tabulka č. 9 Vzdělávání seniorů	60
Tabulka č. 10: Prevence kriminality prostřednictvím osvěty	62
Tabulka č. 11 Způsoby řešení prevence v praxi	64
Tabulka č. 12: Využití prevenčního programu v praxi dle respondentů	66
Tabulka č. 13: Původ informací o prevenčním programu „Senior akademie“	68
Tabulka č. 14: Očekávání respondentů od studijního programu „Senior akademie“	70
Tabulka č. 15: Předcházející zkušenosti s tématy přednášek v programu „Senior akademie“	72
Tabulka č. 16: Zvýšení povědomí o záchranných a bezpečnostních složkách pomocí programu „Senior akademie“	74
Tabulka č. 17 Zlepšení využití pomoci bezpečnostních a záchranných složek	76
Tabulka č. 18: Využití získaných poznatků v osobním životě	78
Tabulka č. 1: Absolventi „Senior akademie“	80

SEZNAM PŘÍLOH

PI Dotazník

PII Obrázky

Příloha P I: Název přílohy Dotazník

– „Senior akademie“

Dobrý den,

mé jméno je Soňa Valná a jsem studentka 3 ročníku Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, obor sociální pedagogika. Kde k vyhodnocení mé praktické části bakalářské práce je zapotřebí celkové analýzy dotazníků, které jsou zaměřeny na studenty Senior akademie.

Děkuji Vám a tímto jsem Vás chtěla požádat, o vyplnění těchto dotazníků, pravdivě a zcela anonymně, každá Vaše odpověď je pro mne velmi cenná.

Soňa Valná

Prosím při vyplňování správné odpovědi uveďte křížek, nebo slovní odpověď.

1. Pohlaví

- muž
- žena

2. Věk

_____

3. Jste

- zaměstnán/a
- invalidní důchod,
- starobní důchod

4. Vzdělání

- základní vzdělání
- střední vzdělání (vyučen)
- středoškolské vzdělání bez maturity
- středoškolské vzdělání s maturitou
- vyšší odborné
- vysokoškolské vzdělání

5. Bydlíte

- sám/a
- s manželem/manželkou
- partnerem
- rodinou
- dětmi

6. Kde žijete?

- na venkově
- v okolním městě
- v Brně

7. Věnujete se sportu?

- ano
- ne
- rekreačně

8. Jaké jsou Vaše zájmy?

- kultura
- sport
- knihy
- počítače, internet
- vzdělávání
- cestování
- jiné _____

9. Věnujete se ve svém osobním volnu vzdělávání, jakému?

- nevěnuji
- všeobecně
- zájmově
- Univerzita 3 věku
- Virtuální Univerzita 3 věku/dálkové vzdělávání/
- Akademie 3 věku /exkurze, pohybové a turistické programy/

10. Lze výchovou, prevencí a osvětou, předcházet kriminalitě?

- ano
- ne
- nevím

11. Vaše náměty a doporučení jak řešit prevenci?

- názornost
- informovanost
- aktivita jednat
- šířit mezi známé
- chovat se dle toho
- jiné _____

12. Myslíte si, že lze pomocí Prevenčního oddělení zvýšit povědomí o práci Městské policie a lépe umět využít jejich pomoci v krizových situacích?

- ano
- ne
- nevím
- částečně

13. Odkud jste se dozvěděl/a o studijním programu „Senior akademii“?

- od známých
- z internetu
- letáčků, brožůrek
- jiné _____

14. Co očekáváte od studijního programu „Senior akademie“?

- informovanost
- poradenství
- zvýšení osobní bezpečnosti
- správné řešení krizových situací
- nalézání nových zážitků
- jiné_____

15. Setkal /a jste se s některými tématy „Senior akademie“ již dříve?

- profesně
- koníček
- zájmově, okrajově
- jen všeobecně
- náhodně
- poprvé
- vůbec

16. Myslíte si, že pomocí programu „Senior akademie“ lze zvýšit povědomí o práci Městské policie, Státní policie, Celní policie, Hasičského záchranného sboru a Zdravotnické záchranné službě?

- ano
- ne
- nevím
- částečně
- jiné_____

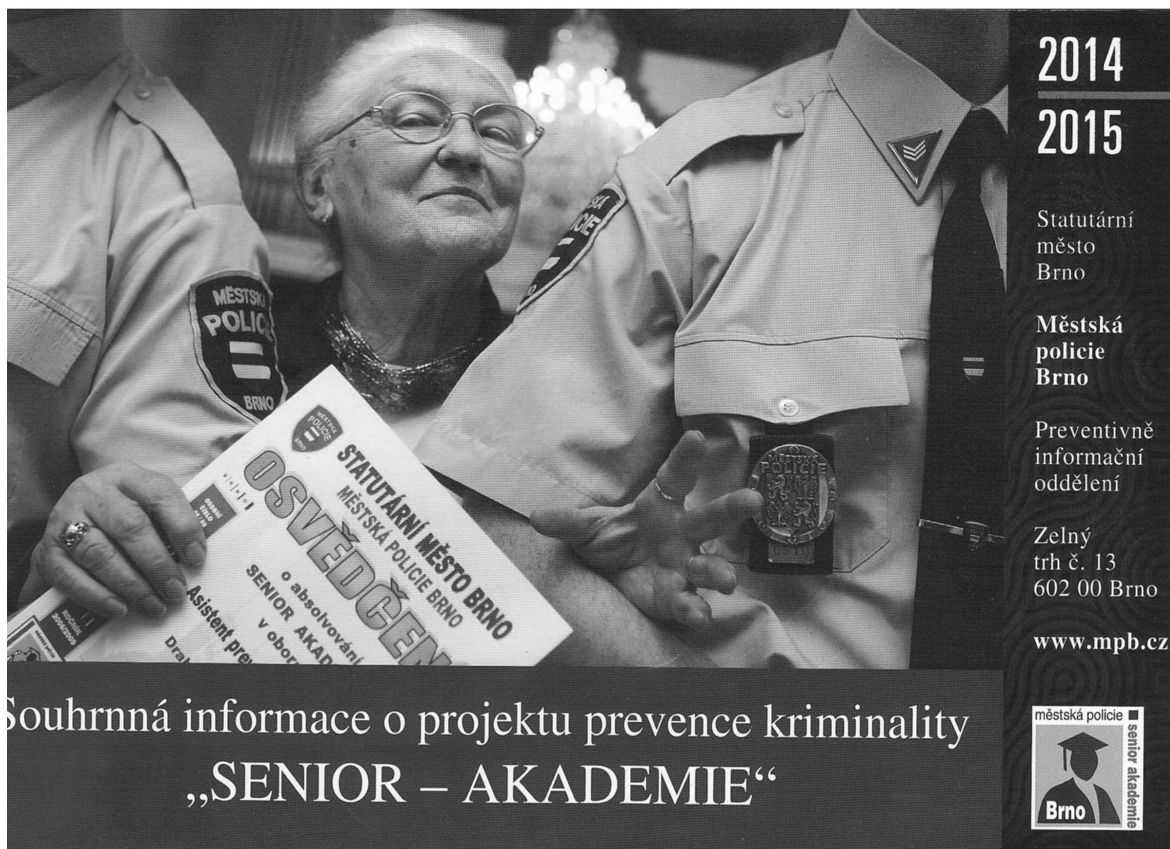
17. Pomohl Vám program „Senior akademie“ lze umět využít pomoci bezpečnostních a záchranných složek v krizových situacích?

- ano
- ne
- nevím
- částečně
- jiné_____

18. Využíváte získané informace absolvováním „Senior akademie“ a budete se jimi řídit?

- ne, vůbec
- ano, jen pro sebe
- ano, pro známé, rodinu, sebe
- ano, aktivně budu šířit získané informace a působit preventivně
- jiné_____

Děkuji Vám za čas věnovaný k vyplnění tohoto dotazníku, Vaše uvedené odpovědi jsou pro mne nesmírně cenné a budou jen použity ke studijním účelům.

Obrázek 3: Souhrnná informace o projektu prevence kriminality „Senior akademie“

Na slovíčko, přátelé...

Dva v jednom...

Taky vám to něco říká a zdá se vám to povědomé? Tak tento dnes tolik oblíbený a „profláknutý“ reklamní slogan má mnohem hlubší a závažnější myšlenku, než by se mohlo na první pohled zdát. Záleží na úhlu pohledu. Většinou jej dnes vnímáme jako cestu k ušetření svých peněz, času nebo práce. Někdo za nás „něco“ smíchá, sesype, sloučí, sečte nebo složí, a výsledkem pak je, že to „něco“ je lepší, výhodnější, rychlejší nebo účinnější. Dva v jednom je fenomén doby, který nám možná ušetří něco málo času, peněz nebo práce, ale také nám nedovolí rozeznat jednotlivosti v onom umělém celku. Ztrácíme přehled, kontrolu a jistotu nad svými rozhodnutími, vůlí a možná i životem. Volíme ono „jedno“ a nevidíme nebo nechceme vidět i to „druhé“. Zálibně hledíme „jednomu“ do očí a jen neradi si připouštíme, že v jeho stínu se krčí i ten „druhý“. Možná méně výrazný, méně pohledný či atraktivní, přesto však vytrvalý a vždy připravený podpořit, ovlivnit či změnit toho, v jehož stínu má své místo. Čeká na svůj okamžik, vyčkává a připravuje se, aby v rozhodující vteřině, minutě či hodině vystoupil z úkrytu svého hostitele. Možná se vám zdá, že již není řeč o žádném produktu z reklamních letáků, katalogů a billboardů, a možná se vám zdá, že ono „něco“ na sebe vzalo podobu „někoho“. A možná se vám to nezdá.

Poslední desetiletí dvacátého století bylo plné událostí. Psal se rok 1994, ve kterém se Nelson Mandela stal prezidentem Jihoafrické republiky, policíí byl zadržen osminásobný vrah Ivan Roubal a pražský arcibiskup Miloslav Vlk byl jmenován kardinálem. Běžela fotbalová sezóna a fotbalový klub Bobby Brno zažíval velmi úspěšné období. Stál

jsem na slunci v černé pracovní uniformě, černé přilbě a černé taktické vestě s videokamerou v ruce. Její objektiv snímal vřavu na stadionu za Lužánkami. Z tribuny domácích „radikálních fanoušků“, onoho pověstného „kotle“, se ozýval křik, nadávky, vulgární popěvky a rány z dělobuchů. Výhled občas překrýval barevný kouř z dýmovnic a hořících vlajek hostujícího týmu. Přesto jsem v hledáčku zcela zřetelně rozeznával postavy v děsivých tvářích lidí v „kotle“. Neuvěřitelně vysoká koncentrace nenávisť, netolerance, agresivity a zloby pohlcovala jejich identitu a měnila ji v děsivé panoptikum brunátných a pokřivených tváří. Nikdo z nich jako by nebyl sám sebou. Všichni se stali monolitní řvoucí a šklebící se masou. Na malou chvíli jsem v hledáčku kamery zahlédl něco zvláštního. Byl to jen malý okamžik, jen vteřina, jen záblesk něčeho jiného, až nepatřičného, co jako by bylo z jiného světa. Vrátil jsem objektiv kamery o pár metrů zpět a zaostril na tvář mladého chlapce. Odhadnul jsem jej na 15 let, možná i méně. V jeho dětském obličejí se odehrávala děsivá pantomima zlosti, nenávisť, vzteku a hnusu. Byla to neuvěřitelná, absurdní a bizarní podívaná. Spojení nespojitelného, sloučení neslučitelného. Podivná symbióza hostitele a parazita. Jeho sevřené pěsti a výhrůžná gesta se střídala s plachými pohledy kolem sebe. Jako by se ujišťoval, že nezůstal osamocený, že nezůstal sám, sám se sebou. Masa kolem něj mu dávala sílu a probouzela v něm netušené pocity a možnosti. Zápas na stadionu skončil. „Kotel“ opilý a řvoucích lidí se dal do pohybu. Procházel městem směrem k hlavnímu nádraží, doprovázen strážníky a policisty. Dav hledal v ulicích své oběti. Hesla „Čechy Čechům“ nebo „bílá Morava“, střídalo skandování „gestapo, gestapo“ určené doprovázející policii. Na křižovatce ulic Lidická a Koliště dav řvoucích lidí zpomalil. Koutkem oka jsem zaregistroval onu známou dětskou tvář ze stadionu. Stála před mladíkem o něco málo starším, než byl on

Co dnes v listech najdete... ?

- › Knihovnička bezpečí je tu pro vás
- › Cítíte se obětí? Mohou, chtějí a umějí vám pomáhat!
- › Můžete, chcete a umíte jim pomoci? Tak to prostě udělejte!
- › Diskuzní klubové večery v roce 2015

Vydává:

Statutární město Brno - Městská policie
Brno • Preventivně informační oddělení •
Zelný trh 13, 602 00 Brno •
Telefon: 548 210 035
E-mail: pio@mpb.cz • www.mpb.cz
Absolventské listy jsou neprodeje!
Vychází v nákladu 1 000 kusů
a jsou určeny zejména absolventům
projektu Senior akademie.

Znám plno čistotných lidí, kteří se neštítí ničeho.

— Pavel Kosorin

sám, který se opíral o francouzské hole. Své obličejí měli těsně u sebe a chlapec ze stadionu křičel, až mu na krku nabíhaly žíly. Vztyčeným prostředníčkem mával nechápajícímu mladíkovi před očima a nakonec gestem naznačil podříznutí krku. Dav se pohnul kupředu a u nádraží se pozvolna rozešel. Monolit nenávisťi se začal rozpadat na jednotlivé lidské bytosti, které se vracely.... Kam vlastně?

Bylo to možná o týden nebo deset dnů později, kdy jsem stál na zastávce

Motto k zamyšlení

„Člověk, který má radost z toho, jak pochoduje v zástupu a šiku“

Obrázek 4: Absolventské listy

STATUTÁRNÍ MĚSTO BRNO - MĚSTSKÁ POLICIE BRNO

PRŮVODCE

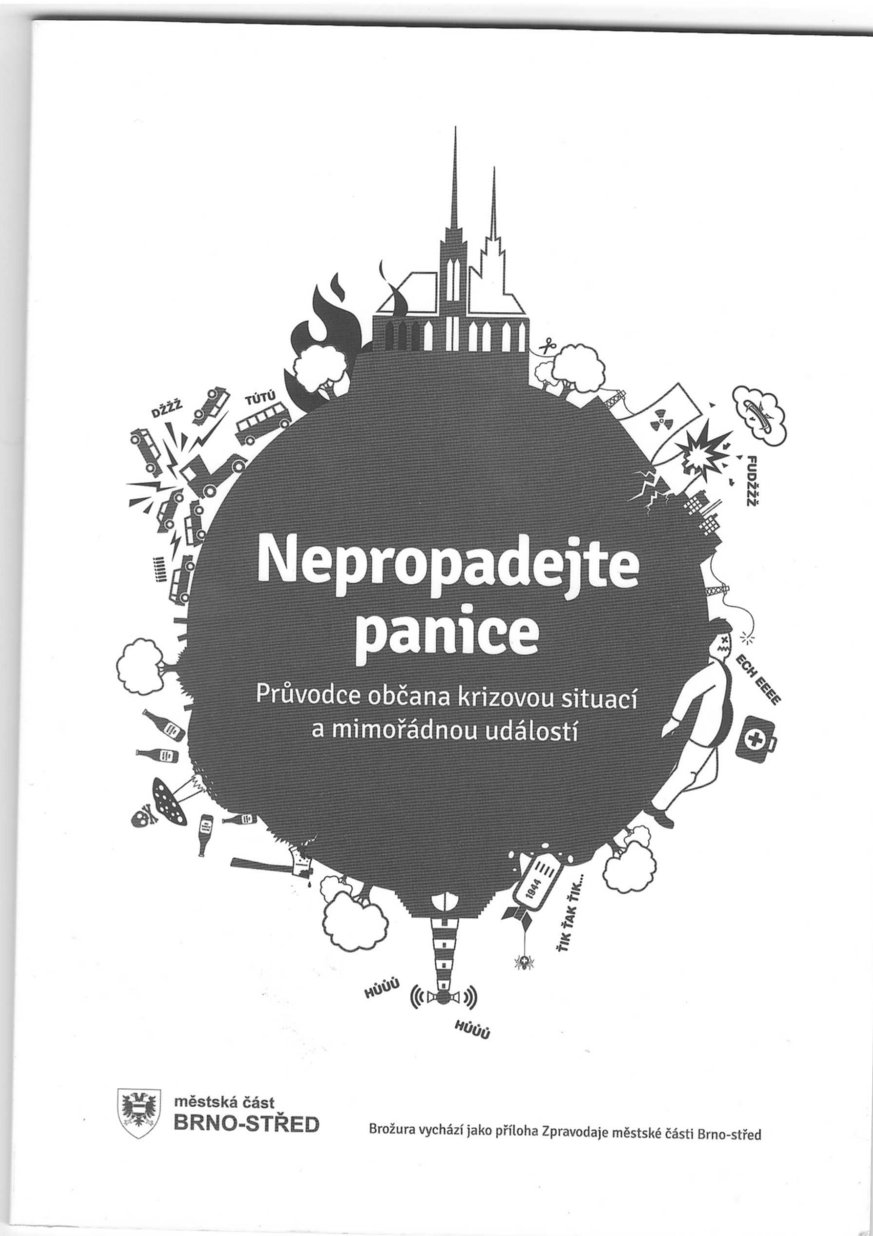
PRO SENIORY

Jestliže je v naší moci něco
udělat, je právě tak v naší moci
totéž neudělat.

Aristoteles

Obrázek 3: Průvodce pro seniory

Obrázek 4: Průvodce občana krizovou situací a mimořádnou situací

PROJEKT PREVENCE KRIMINALITY
SENIOR - AKADEMIE

SEBE obrana

STATUTÁRNÍ
MĚSTO
BRNO

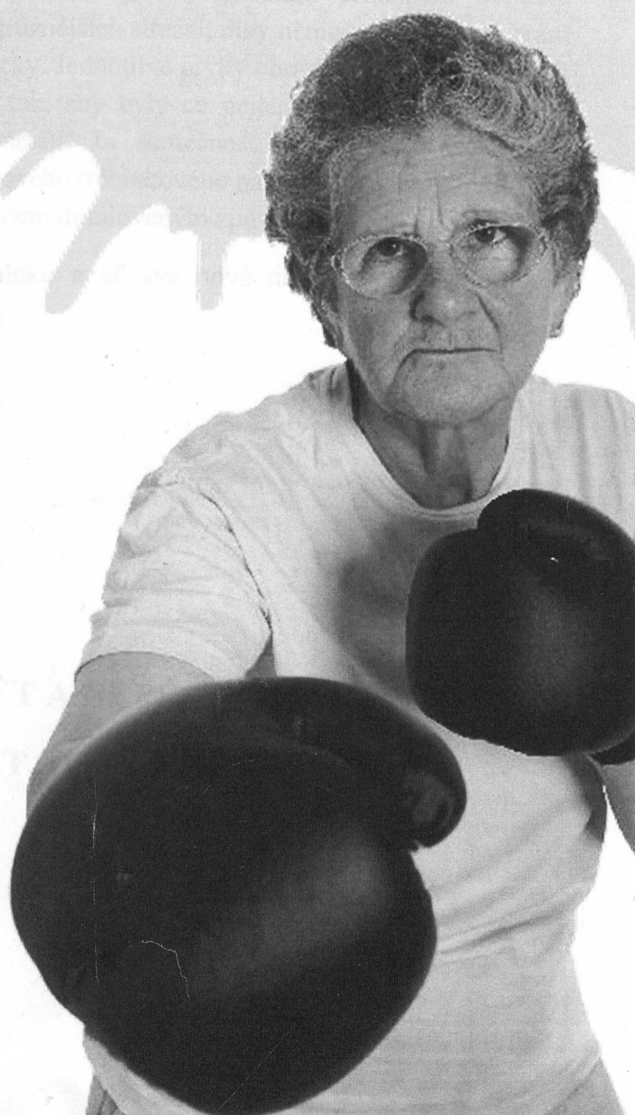
MĚSTSKÁ
POLICIE
BRNO

ZELNÝ TRH 13
602 00 BRNO

www.mpb.cz

VAŠE POLICIE ☎ 156

Obrázek 5: Sebeobrana pro seniory

